

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vesikulkuneuvorekisteristä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vesikulkuneuvorekisteristä. Lailla kumottaisiin veneliikennelain ainoa voimassa oleva pykälä eli 2 § ja veneliikenneasetus, joissa säädetään moottoriveneiden rekisteröinnistä.

Esityksellä saatettaisiin vesikulkuneuvojen rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö vastamaan perustuslain, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietolain vaatimuksia. Esityksessä on otettu huomioon yksilön suojelusta henkilötietojen käsittelystä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä asetetut vaatimukset. Samoin esityksessä on otettu huomioon rekisterin ylläpitoon ja tietopalveluun liittyvät kehittämistarpeet samoin kuin rekisterin tietosisällön ajantasaisuuden ja oikeellisuuden parantamiseen tarvittavat toimenpiteet.

Henkilötietojen sääntelyn vaatimukset ja henkilötietojen käsittelyä koskevat edellytykset toteutettaisiin rekisterin tietosisältöä koskevin säännöksin. Tietojen luovuttamisesta muun muassa suoramarkkinointiin ja henkilön oikeudesta kieltää yhteystietojensa luovutus osoitepalveluna säädettäisiin yksityiskohtaisesti. Tietojen rekisteristä poisto on myös otettu huomioon esityksessä.

Laissa säädettäisiin rekisterin käyttötarkoitus, joka olisi muun muassa vesiliikenteen turvallisuuden parantaminen, valvonta- ja pelastustoiminnan tukeminen sekä vesikulku-

neuvojen käytöstä aiheutuvien haittojen ehkäisy. Vesikulkuneuvojen rekisteröinnin perusteita muutettaisiin siten, että perusteena olisi vesikulkuneuvon moottoriteho tai pituus nykyisen pelkän moottoritehon sijasta. Myös purjeveneet ja moottoripurjeveneet tulisivat nykyisestä poiketen rekisteröintivelvollisuuden piiriin. Rekisteröintivelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät muun muassa kunnan ja valtion omistamat vesikulkuneuvot sekä pelkästään kilpailukäytössä olevat vesikulkuneuvot. Rekisterinpitäjinä olisivat edelleen maistraatit, mutta rekisteröinnin voisi nykysäännöksiä poiketen käsitellä missä tahansa maistraatissa.

Vesikulkuneuvon rekisteritunnus säilyisi samana koko vesikulkuneuvon elinkaaren, mikä olisi muutos nykyiseen läänikohtaiseen tunnuskäytäntöön.

Rekisterin tietosisällön oikeellisuuden ja ajantasaisuuden parantamiseksi nykyisen rekisterin tiedot tultaisiin saattamaan tämän lain mukaisiksi neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Rekisterin tietojen käsittelystä sovellettaisiin täydentävästi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja henkilötietolakia, jos ehdotetussa laissa ei toisin säädetä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2007.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
Yleistä	3
Nykyinen rekisteröintikäytäntö	4
Nykyinen tietojärjestelmä	4
Nykyiset tietolähteet	4
Nykyisen tietojärjestelmän käyttö.....	5
1.2. Lainsäädäntö muualla.....	5
Ahvenanmaa	5
Euroopan yhteisön lainsäädäntö.....	5
Pohjoismaat	6
Eräät Euroopan yhteisön maat	6
1.3. Nykytilan arviointi ja tarve muutoksiin	6
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	7
2.1. Tavoitteet	7
2.2. Keskeiset ehdotukset.....	7
3. Esityksen vaikutukset	8
3.1. Taloudelliset vaikutukset.....	8
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	9
3.3. Ympäristövaikutukset	9
3.4. Asiakasvaikuttavuus	9
3.5. Tietoturvallisuus ja käytettävyys	10
4. Asian valmistelu.....	10
5. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista.....	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Lakiehdotuksen perustelut	11
1 luku. Yleiset säännökset	11
2 luku. Vesikulkuneuvon rekisteröinti.....	12
3 luku. Rekisterin tietosisältö ja tietojen laatu	17
4 luku. Rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeudet	18
5 luku. Tietojen julkisuus ja luovuttaminen	19
6 luku. Erinäiset säännökset.....	22
7 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	23
2. Tarkemmat säännökset	24
3. Voimaantulo.....	24
4. Säättämisyjärjestys	24
LAKIEHDOTUS	25
vesikulkuneuvorekisteristä	25

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Moottoriveneiden rekisteröintiä koskevat säännökset, veneliikennelain (151/1969) 2 § ja veneliikenneasetuksen (152/1969) 2 luku, on annettu vuonna 1969. Veneliikennelain 2 §:n mukaan moottoriveneet voidaan asetuksella määrätä rekisteröitäviksi. Veneliikenneasetuksen 2 luku sisältää tarkemmat rekisteröintiä koskevat säännökset. Veneliikenneasetuksen säännöksiä on muutettu myöhemmin siten, että vuonna 1999 voimaan tulleilla muutoksilla rekisteröinti siirrettiin maistraateille ja säännöksiä tarkistettiin muun muassa läänituudistuksen johdosta. Moottoriveneiden rekisteröintiä koskevia säännöksiä lukuun ottamatta veneliikennelain ja veneliikenneasetuksen ovat korvanneet vuonna 1996 annettu vesiliikennelaki (463/1996) ja vuonna 1997 annettu vesiliikenneasetus (124/1997).

Veneliikenneasetuksen 7 §:n mukaan tulee nykyisin rekisteröidä perämoottorivene, jonka moottorin teho on valmistajan ilmoituksen mukaan enemmän kuin 15 kilowattia, ja sisämoottori- tai sisäperämoottorivene, jonka moottorin teho on enemmän kuin 37 kilowattia. Apumoottorilla varustettua purjevenettä sekä moottoripurjevenettä ei tarvitse rekisteröidä. Edellä mainittujen lisäksi voidaan omistajan pyynnöstä rekisteriin merkitä myös koneteholtaan pienempikin moottorivene sekä apumoottorilla varustettu purjevene tai moottoripurjevene. Valtion ja kunnan omistamia veneitä, kauppa-aluksia ja ulkomaalaisia, Suomessa vain tilapäisesti olevia veneitä ei tarvitse rekisteröidä moottorivenerakisteriin.

Voimassa olevassa moottoriveneiden rekisteröintiä koskevassa lainsäädännössä ei ole otettu huomioon uuden perustuslain, viran-

omaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, henkilötietolain (523/1999) ja yksilön suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY, jäljempänä *tietosuojadirektiivi*, säännöksiä.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta on lisäksi säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelyn kohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset, tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla (PeVL 14/1998 vp).

Henkilötietolain säätämällä saatiin henkilötietoja koskeva yleislainsäädäntö vastaamaan tietosuojadirektiiviä. Henkilötietolain tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä sekä edistää hyvän tietojen käsittelytavan kehittämistä ja noudattamista. Lailla pyritään turvaamaan, ettei yksityiselämän suojaa tai muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia rajoiteta ilman laissa säädettyä perustetta henkilötietoja kerättäessä, tallettaessa, käytettäessä, siirrettäessä, luovutettaessa tai muutoin käsiteltäessä.

Vaikka henkilötietolain keskeisenä tavoitteena on yksityisyyden suojaaminen, sen säännöksissä on pyritty sovittamaan yhteen myös yhteiskunnan, sekä viranomaisten että kansalaisten, tietotarpeet. Säätämällä yksityisyyden suojasta henkilötietojen käsittelyssä on luotu mahdollisuudet yhteiskunnan tietohuollon hallitulle järjestämiselle ja henkilötietojen vapaalle liikkuvuudelle tietosuojadi-

rektiivissä edellytetyllä tavalla.

Henkilötietolain tavoitteena on henkilötietojen käsittelyn sääntelyn tavoitteiden selkeyttäminen, käsitteiden määrittely, arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevien säännösten tarkentaminen, henkilötunnuksen käsittelyn perusteiden määrittely, henkilöluottotietojen käsittelyä koskevan säännösten tarkentaminen, sääntely henkilötietojen siirosta Euroopan unionin ulkopuolelle, rekisteröidyn oikeuksien laajentaminen, rekisterinpitäjien itseohjauksen korostaminen, tietojen käsittelyn valvonta ja tietosuojaviranomaisten tehtävien tarkistus. Lisäksi tavoitteena on ollut selkiyttää suhdetta julkisuuslainsäädäntöön.

Julkisuuslain tavoitteena on lisätä viranomaisten toiminnan avoimuutta, tehostaa julkisuusperiaatteen toteutumista julkisten tehtävien hoidossa sekä parantaa mahdollisuuksia saada tietoja viranomaisten käsittelyssä olevista asioista ja siten lisätä yksilöiden ja yhteisöjen mahdollisuuksia osallistua julkiseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteisten asioiden hoitoon.

Viranomaisilla on velvollisuus toteuttaa hyvää tiedonhallintatapaa asiakirja- ja tietohallinnossaan. Tietoon liittyvät oikeudet tulee selvittää ja ottaa huomioon suunnitellessa hallinnollisia, lainsäädännöllisiä ja tietojärjestelmien kehittämiseen tähtäviä uudistuksia. Viranomaiset ovat velvollisia pitämään luetteloita julkisesti saatavilla olevista aineistoista sekä järjestämään ja hoitamaan asiakirja- ja tietohallintonsa sekä tietojärjestelmänsä siten, että julkisuusperiaatetta voidaan käytännössä toteuttaa ja että tietojen laatu varmistetaan.

Nykyinen rekisteröintikäytäntö

Vesiliikennelain valmistelun yhteydessä esillä ollut veneiden rekisteröimistä koskeva kokonaisuudistus ei toteutunut samanaikaisesti vesiliikennelain voimaantulon kanssa. Välttämättömiä muutostarpeita moottoriveneiden rekisteröinnissä tuli kuitenkin esiin melko pian vesiliikennelain voimaantulon jälkeen. Syyinä siihen oli ensisijaisesti lääninhallinnon uudistaminen. Aiempien yhden-toista läänin tilalle muodostettiin viisi läänin. Koska tuolloin moottorivenerekisteriä pitivät lääninhallitukset alueillaan, aiheutti se jo yk-

sistään välittömiä muutostarpeita.

Vuonna 1997 annettujen säännösten nojalla uudet lääninhallitukset hoitivat lääninuudistuksen jälkeen moottorivenerekisteriä vielä runsaan vuoden ajan. Rekisterikäytännöt poikkesivat toisistaan eri lääninhallituksissa. Entisten Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Keski-Suomen lääninhallitusten alueella oli alettu vuoden 1993 jälkeen solmia vapaaehtoisia yhteistoimintasopimuksia maistraattien kanssa. Kokonaisvastuu moottorivenerekisterin ylläpidosta pysyi silti tehtyjen sopimusten mukaan lääninhallituksilla.

Veneliikenneasetuksen moottoriveneiden rekisteröintiä koskevia säännöksiä uudistettiin jälleen vuoden 1999 alussa voimaan tuleilla muutoksilla. Muutosten mukaan maistraatit ylläpitävät alueillaan moottorivenerekisteriä ja Länsi-Suomen lääninhallituksella on vastuu järjestelmän toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Uusi moottorivenerekisterin tietojärjestelmä otettiin maistraateissa käyttöön huhtikuussa 1999. Muutosten johdosta asiakaspalvelun taso ja alueellinen kattavuus parantuivat selvästi.

Maistraateilla on ollut käytössään huhtikuusta 1999 alkaen yhtenäinen valtakunnallinen tietojärjestelmä, joka mahdollistaisi moottorivenerekisterin ylläpidon ja tietopalvelun maistraattien toimialueista riippumatta.

Nykyinen tietojärjestelmä

Nykyinen tietojärjestelmä on valtakunnallinen keskitetty atk-ratkaisu, josta huolehtii Länsi-Suomen lääninhallitus. Tietojärjestelmää ylläpidetään hajautetusti eri maistraateista. Tietosisältö on Merenkulkulaitoksen vahvistaman kaavan mukainen. Teknisesti nykyinen järjestelmä on koettu toimivaksi.

Tietojärjestelmä muodostettiin vuonna 1999 yhdistämällä vanhojen läänikohtaisten tietokantojen tiedot. Tietojärjestelmä käsittää tällä hetkellä noin 186 000 veneen tiedot.

Nykyiset tietolähteet

Veneliikenneasetuksen 7 a ja 8 §:n mukaan moottorivenerekisteriin saadaan veneen omistajan tekemällä rekisteröintilmoituksella kaikki veneen omistajan henkilö- ja yhteystiedot sekä lisäksi veneen ja

moottorin tekniset ja yksilöintitiedot. Muita tietolähteitä ei ole käytettävissä.

Nykyisen tietojärjestelmän käyttö

Nykyisen tietojärjestelmän käyttö on pääasiallisesti moottoriveneiden rekisteröintitehtäviin liittyvää maistraattien omaa käyttöä. Tietopalvelua on annettu vähäisessä määrin tietojen luovutukseen erikseen luvan myöntäneistä veneiden omistajista sekä lukumäärätietoja vene- ja moottorimerkeistä ja kehityssuuntauksista.

Poliisia, merivartiostoa ja tullilaitosta varten on rakennettu erillinen kyselyliittymä.

1.2. Lainsäädäntö muualla

Ahvenanmaa

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 21 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta muun muassa asioissa, jotka koskevat veneliikennettä. Vesikulkuneuvojen rekisteröintiä koskeva lainsäädäntö kuuluu siten maakunnan lainsäädäntövallan piiriin. Maakuntalaki huviveneistä (32/2003) tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2003 ja se sisältää myös säännökset veneiden rekisteröinnistä maakunnassa. Lain 1 §:n mukaan lakia sovelletaan huviveneisiin, joilla tarkoitetaan kaikkia vesikulkuneuvoja, joiden rungon pituus on vähintään 2,5 ja enintään 24 metriä ja jotka on tarkoitettu urheiluun ja vapaa-ajanviettoon. Lain 12 §:n mukaan rekisteröintivelvollisuuden piiriin kuuluvat huviveneet, joissa on perämoottori, jonka kone- teho valmistajan ilmoituksen mukaan ylittää 15 kilowattia, sekä sisämoottorilla ja sisäperämoottorilla varustetut huviveneet, joiden moottorin teho ylittää 37 kilowattia.

Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat vuonna 1981 tehneet yleissopimuksen yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, jäljempänä *tietosuojasopimus*. Suomessa on vuonna 1991 annettu laki yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (269/1992) ja vuonna 1992

on annettu asetus yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (270/1992). Laki ja asetus tulivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992. Sopimusteksti on julkaistu Suomen säädöskokoelman sopimussarjan numerossa 36/1992.

Tietosuojasopimuksen tarkoituksena on turvata jokaiselle yksilölle sopimuspuolten alueella hänen oikeutensa ja perusvapautensa ja erityisesti hänen oikeutensa yksityisyyteen henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä. Tietosuojasopimuksessa määritellään ne tietosuojan perusero- ja oikeudet, jotka sopimuksen osapuolet sitoutuvat toteuttamaan lainsäädännössään yksityisyyden suojaamiseksi henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä. Sopimuksessa ei kuitenkaan ole määräyksiä tietojen luovuttamisesta.

Tietosuojadirektiivin mukaan tietojenkäsittelyjärjestelmät on tehty palvelemaan ihmistä. Järjestelmiä käytettäessä on kunnioitettava yksilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta. Direktiivin tavoitteena on turvata yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa, erityisesti heidän oikeutensa yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojadirektiivin mukaan henkilötietojen käsittely käsittää kaikenlaisen henkilötietojen käsittelyn mukaan lukien tietojen luovuttamisen.

Rekisteritietojen käsittelyn on tietosuojadirektiivin mukaan oltava asianmukaista ja laillista. Tietoja saa kerätä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten eikä niitä saa käsitellä myöhemmin tätä tarkoitusta vastamattomalla tavalla. Tietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia, eivätkä ne saa olla liian laajoja siihen tarkoitukseen, mihin ne on tarkoitettu ja missä niitä myöhemmin käsitellään. Tietojen tulee olla täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Luovutettavan tiedon täytyy olla tarpeellinen aiottuun käyttötarkoitukseen. Luovutettuja tietoja ei saa käyttää, jos tietoja pyydetäessä esitetty syy ei vastaa varsinaista käyttötarkoitusta.

Euroopan yhteisössä ei ole tämänhetkisten tietojen mukaan suunnitteilla lainsäädäntöä viranomaisten ylläpitämästä huviveneiden rekisteröinnistä.

Pohjoismaat

Tanskassa veneitä ei merkitä viranomaisten pitämiin rekistereihin eikä siellä ole suunniteltu venerekisterin perustamista.

Ruotsissa on viranomaisten ylläpitämä lakisääteinen venerekisteri lakkautettu vuoden 1993 alussa. Ruotsissa on kuitenkin maaliskuussa 2006 annettu hallituksen esitys uuden aikaisista kuljetuksista (Regeringens proposition 2005/06:160), jossa hallitus katsoo, että tietyille suurehkoille huviveneille tulee asettaa rekisteröintivelvollisuus ja että hallitus aikoo ryhtyä toimenpiteisiin asian toteuttamiseksi.

Norjassa on viranomaisten ylläpitämä venerekisteri, joka tuli voimaan vuoden 1998 alussa (Lov 1998-06-26 nr 47 om fritids- og småbåter). Lain voimaantullessa kaikki purjeilla tai moottoreilla varustetut huviveneet 4,5 metristä ylöspäin tuli rekisteröidä. Vuoden 2003 alusta voimaantulleella muutoksella lakia kuitenkin muutettiin siten, että nykyisin veneillä ei ole rekisteröintipakkoa, vaan ne voidaan rekisteröidä.

Eräät Euroopan yhteisön maat

Alankomaissa ei ole viranomaisten ylläpitämää venerekisteriä. Sen sijaan eräiden huviveneiden päälliköiltä vaaditaan venettä kuljettaessa todistuskirja, jonka perusteella kyseiselle veneelle annetaan rekisteritunnus.

Belgiassa on viranomaisten ylläpitämät lakisääteiset huvivenerekisterit. Kaikki huviveneet, joiden pituus on 2,5 metristä 24 metriin, tulee rekisteröidä viranomaisten rekistereihin. Belgiassa on erilliset rekisterit merellä ja sisävesillä käytettävistä veneistä. Rekistereihin merkitään kaikki huviveneitä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/25/EY, jäljempänä *huvivenedirektiivi*, soveltamisalaan kuuluvat veneet, jotka on saatettu markkinoille 16 päivänä kesäkuuta 1998 tai sen jälkeen. Veneet, jotka on rakennettu ennen edellä mainittua päivämäärää, mutta jotka muuten voisivat kuulua huvivenedirektiivin soveltamisalaan, tulee myös rekisteröidä. Myös ammatikäytössä, lähinnä vuokravenekäytössä, olevat veneet, jotka kuljettavat alle 12 matkustajaa, tulee rekisteröi-

dä samoihin rekistereihin.

Saksassa on viranomaisten ylläpitämä venerekisteri sisävesillä käytettäville huviveneille, mutta ei merellä tai rannikolla käytettäville veneille. Rekisteröintivelvollisuudesta on eräitä poikkeuksia. Sisävesillä käytettävät veneet tulee rekisteröidä joko viranomaisten tai veneilyjärjestöjen rekistereihin. Vuokraveneille on viranomaisten ylläpitämät erilliset rekisterit sisävesillä käytettäville veneille ja merellä tai rannikolla käytettäville veneille.

Kreikassa kaikki veneet tulee rekisteröidä. Tieto on otettu veneilyjärjestöjen eurooppalaisen kattojärjestön EBA:n kotisivuilta.

Espanjassa on EBA:n kotisivuilta otetun tiedon mukaan viranomaisten ylläpitämä lakisääteinen huvivenerekisteri, johon tulee rekisteröidä kaikki veneet.

Virossa on viranomaisten ylläpitämä lakisääteinen venerekisteri. Kaikki huviveneet, joiden pituus on 2,5 metristä 12 metriin, tulee rekisteröidä pienvenerekisteriin. Myös alle 24 metrin pituiset veneet, joita ei ole luokiteltu laivoiksi, tulee rekisteröidä edellä mainittuun rekisteriin. Virossa viranomaiset suorittavat huviveneiden pakollista katsastusta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että veneiden rekisteröintipakko tai -tarve vaihtelee eri maissa. Viranomaisten ylläpitämät lakisääteiset venerekisterit ovat yleisempiä maissa, joissa venekanta on pieni. Esimerkiksi Isossa-Britanniassa, jossa on suuri venekanta, ei ole rekisteröintipakkoa, kun taas Virossa ja Belgiassa, joissa on suhteellisen vähän veneitä, veneet tulee rekisteröidä. Viranomaisten ylläpitämiä venerekistereitä on tällä hetkellä verraten harvoissa Euroopan maissa.

1.3. Nykytilan arviointi ja tarve muutokseen

Nykyinen rekisteröitävien vesikulkuneuvojen piiri on rekisterin tavoitteiden ja valvontaviranomaisten tehtävien kannalta epätarkoituksenmukainen. Erityisesti se, että purjeveneitä ja moottoripurjeveneitä ei nykyisin tarvitse rekisteröidä, on koettu rekisterin tarkoituksen ja valvontaviranomaisten kannalta haitalliseksi.

Nykyisessä lainsäädännössä ei ole otettu huomioon perustuslain, julkisuuslain ja hen-

kilötietolain rekisterinpidolle ja tietojen asianmukaiselle käytölle asettamia vaatimuksia eikä tietosuojadirektiivin velvoitteita. Myöskään rekisteröinnin tavoitteita ja rekisterin käyttötarkoitusta sekä rekisteriin tallettavia tietoja ei ole täsmällisesti määritelty.

Nykyisessä lainsäädännössä ei ole otettu huomioon keskitetyn valtakunnallisen tietorekisterin tuomia mahdollisuuksia. Rekisteröinti hoidetaan veneen omistajan kotikunnan maistraatissa ja rekisteritunnus määräytyy veneen omistajan kotikunnan ja läänin mukaan. Veneen omistajan kotikunnan muutos toisen läänin alueelle vaatii muutositoksen tekemisen venerekisteriin ja tätä kautta käytännössä myös uudelleenrekisteröinnin uudelle rekisteritunnukselle. Säännös aiheuttaa turhaa työtä ja turhia kustannuksia niin asiakkaille kuin viranomaisille. Asiakkaiden on vaikea ymmärtää, että kotikunnan vaihtuminen, vaikka itse veneen käyttö- tai sijaintipaikka säilyisi entisellään, vaatii uudelleen rekisteröinnin ja uuden rekisteritunnuksen veneeseen. Valtakunnallinen keskitetty rekisteri, johon kaikilla maistraateilla on yhtäläinen käyttöoikeus, ei aseta mitään esteitä valtakunnalliseen rekisteröinti- ja rekisteritunnuskäytäntöön siirtymiselle, jolloin rekisteröinti voitaisiin käsitellä missä tahansa maistraatissa ja veneen rekisteritunnus säilyisi samana koko veneen elinkaaren ajan.

Rekisterin tietosisältö on osittain epäluotettavaa johtuen lähinnä rekisteröinnin historiasta. Ennen vuotta 1999 rekisteriä pidettiin lääninhallituksissa pääsääntöisesti manuaalisilla rekistereillä, joista tiedot siirrettiin sellaisenaan keskitettyyn valtakunnalliseen rekisteriin. Tietojen epäluotettavuus johtuu osittain myös siitä, että rekisteröintitietojen muutoksia ei ole ilmoitettu rekisteriin, samoin kuin siitä, että tietojenvaihtoa muiden viranomaisten kanssa ei juurikaan ole. Esimerkiksi rekisterissä olevat omistaja tai haltijatiedot olisi mahdollista tarkistaa väestötietojärjestelmän tietojen perusteella.

Voimassa olevien säännösten mukaan rekisteriin ei voida tallettaa omistajan tai haltijan henkilötunnusta. Koska omistajan tai haltijan yksilöinti varmistuisi henkilötunnuksen käytöllä, parantaisi tunnuksen käyttö osaltaan rekisterin tietosisällön luotettavuutta.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet

Tavoitteena on saada uusi lainsäädäntö, joka on nykyisten lainsäädäntövaatimusten tasolla, ja jossa otetaan huomioon viranomaisten, asiakkaiden ja sidosryhmien tarpeet sekä luodaan edellytykset tietorekisterin entistä luotettavammalle tietosisällölle ja mahdollisuudet myös luotettavaan sähköiseen asiakaspalveluun.

Tavoitteena on myös rekisteröitävien vesikulkuneuvojen piiriä laajentamalla saada entistä kattavampi rekisteri, joka paremmin palvelisi rekisterin käyttötarkoitusta ja valvontaviranomaisten toimintaa.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vesikulkuneuvorekisteristä. Samalla kumotaisiin veneliikennelain 2 § ja veneliikenneasetus siihen myöhemmin laissa tehtyine muutoksineen.

Vesikulkuneuvorekisteristä ehdotetussa laissa säädettäisiin eräiden laissa tarkemmin määriteltyjen vesikulkuneuvojen rekisteröinnistä sekä rekisteriin tallettavista tiedoista ja tietojen käsittelystä.

Esityksessä ehdotetaan nykyisten rekisteröintirajojen muuttamista ja rekisteröintivollisuuden ulottamista koskemaan muun muassa purjeventeitä ja moottoripurjeventeitä.

Rekisteröinnin osalta keskeiset ehdotukset tulisivat olemaan rekisteröinnin ja rekisteröintimuutosten mahdollistaminen jokaisessa maistraatissa ja vesikulkuneuvon rekisteritunnuskäytännön muuttaminen siten, että rekisteritunnus olisi sama koko vesikulkuneuvon elinkaaren.

Rekisterin osalta keskeisimmät muutosehdotukset olisivat rekisterin täsmällisten käyttötarkoitusten määrittely, tietojen talletuksen ja käsittelyn sekä tietojen saannin ja luovutuksen tarkka sääntely huomioiden erityisesti henkilötietojen käsittelyn lakisääteiset vaatimukset. Lisäksi muutosehdotuksiin sisältyy mahdollisuus käyttää rekisteritiedoissa henkilötunnusta, jolla voitaisiin luotettavasti yksilöidä rekisteritietoja ja täten parantaa tietojen luotettavuutta ja paikkansapitävyyttä.

Muutosehdotuksilla tähdätään myös mahdollisuuksiin lisätä tulevaisuudessa kansalaisten sähköisen asioinnin vaihtoehtoja.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetun rekisteröitävien vesikulkuneuvojen piirin laajentamisen johdosta rekisteröitävien vesikulkuneuvojen määrän arvioidaan kasvavan nykyisestä noin 28 500 kappaleella. Näistä purjeveneitä olisi 13 500, moottoripurjeveneitä 3 500, sisämoottoriveneitä 9 500 ja sisäperämoottoriveneitä 2 000. Arviot perustuvat vuoden 2004 tietoihin veneiden lukumäärästä, joita on selvitetty Merenkululaitoksen VTT:llä teettämässä Veneilyn määrä ja taloudelliset vaikutukset Suomessa -tutkimuksessa. Rekisteröitävien vesikulkuneuvojen määrän lisääntymistä on kuitenkin vaikea arvioida täysin luotettavasti, koska nykyisin rekisterissä saattaa jo olla vapaaehtoisesti rekisteröityjä edellä mainittuihin ryhmiin kuuluvia vesikulkuneuvoja. Edellä mainittujen lisäksi rekisteriin tulee pituusrajan ja moottoritehon muutoksen myötä myös jonkin verran lisää perämoottoriveneitä, joiden lukumäärää ei tilastojen puuttuessa voida tarkemmin arvioida.

Ehdotettu uusi lainsäädäntö ei aiheuttaisi merkittäviä menolisäyksiä kansalaisille tai yrityksille. Niiden osalta, joita rekisteröintivelvollisuus tulisi uutena koskemaan, olisivat vesikulkuneuvon rekisteröinnistä ja merkittämisestä aiheutuvat kustannukset muutaman kymmenen euron luokkaa. Pidemmällä aikavälillä kansalaisille aiheutuvat kustannukset kuitenkin vähenisivät, kun muutosilmoituksia tarvitsisi tehdä aiempaa harvemmin.

Valvonta- ja turvallisuusviranomaiset saavuttaisivat ajantasaisen ja luotettavan rekisterin avulla merkittäviä taloudellisia säästöjä. Yritysten näkökulmasta luotettava rekisteri edistäisi osaltaan uusien palvelujen rakentamista eri asiakasryhmille hyödyttämällä pidemmällä tähtäimellä koko venealaa. Kansalaisille uudistus toisi välittömiä säästöjä muun muassa muuttuneiden osoitetietojen automaattipäivityksellä ja rekisteröinnin mahdollistuksessa missä tahansa maistraatissa. Uusien vesikulkuneuvojen rekisteröinti lisäisi maistraattien työmäärää alkuvaiheessa jonkin ver-

ran, mutta samalla kasvaisivat myös rekisteröinnistä saatavat tulot.

Nykyisen moottorivenerекisteröinnin tulot maistraateille koostuvat julkisoikeudellisten suoritteiden tulokertymästä. Menot muodostuvat maistraattien henkilötyökustannuksista ja atk-järjestelmän tekniseen ylläpitoon liittyvistä kustannuksista. Tietojärjestelmään liittyviä kustannuksia ovat muun muassa maistraattien paikalliset työasema-, kirjoitin- ja tietoliikennemenot sekä keskitetyn järjestelmän osalta palvelinlaitteistojen, ohjelmistojen sekä tietokantojen ylläpito-, huolto- ja lisensointimenot. Järjestelmän ylläpito ja kehittäminen ovat edellyttäneet myös lääninhallituksilta henkilötyötä ja tietoteknisten asiantuntijapalveluiden ostoa.

Kokonaisuutena moottorivenerекisteröinnistä saadut tulot ovat tällä hetkellä kattaneet toiminnasta aiheutuneet menot. Ehdotettu lainmuutos lisäisi tilapäisesti henkilötyön tarvetta muun muassa tietosisältöjen tarkistuksen, uusien vesikulkuneuvojen rekisteriin merkittämisen sekä muutosten edellyttämän järjestelmän kehittämisen johdosta. Lainmuutoksen toteuttaminen edellyttää tietojärjestelmien uudistamista. Uudistamista varten arvioidaan tarvittavan lisärahoitusta 120 000 euroa. Tietorekisterin osalta menot lisääntyisivät sähköisen asioinnin ja tietojensiirron edellyttämien rakenteellisten muutosten johdosta, joiden avulla samalla kuitenkin saavutettaisiin merkittäviä kokonaistaloudellisia säästöjä niin asiakas- kuin viranomaisnäkökulmasta.

Uudistuksen myötä maistraatteihin tehtävien rekisteröinti-ilmoitusten määrä pitkällä aikavälillä kuitenkin vähenisi, koska velvollisuutta muutosilmoituksen tekemiseen ei olisi yhtä useassa tapauksessa kuin nykyisin. Ilmoitusten vähenemisestä johtuen voidaan arvioida, että maistraattien työmäärä samoin kuin ilmoituksista saatavat tulot vähenisivät siirtymäkauden jälkeen jonkin verran.

Turvallisuus- ja valvontaviranomaisten näkökulmasta on keskeistä rekisterin tietosisällön luotettavuuden ja kattavuuden parantaminen ja tietoliikenneyhteyksien kehittäminen järjestelmän hyödyntämiseksi. Valvonnan kustannustehokkuutta pystyttäisiin lisäämään huomattavasti nykyistä ajantasaisemmalla tietorekisterillä. Parhaimmillaan tietorekisterin avulla saataisiin onnettomuus-

ja katoamistilanteissa nopeasti tietoja, joiden avulla voitaisiin säästää ihmishenkiä ja nimimoida omaisuusvahinkoja.

Tullilaitoksen ja poliisin näkökulmasta luotettava ja kattava tietorekisteri helpottaisi rikostorjuntaa niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa.

Tuotevalvonnan ja onnettomuustutkinnan osalta luotettavampi ja kattavampi tietorekisteri palvelisi tarvetta saada tiedot rekisteristä muista samaa tyyppiä olevista veneistä. Tietojen selvittäminen ja yhteydenotto omistajiin on muulla tavoin käytännössä mahdotonta tai tulisi kustannuksiltaan kohtuuttomaksi.

Poikkeusoloissa ja varautumistilanteissa puolustusvoimat, rajavartiolaitos ja Merenkululaitos tarvitsevat reaaliaikaisia, nykyistä ajantasaisempia tietoja siviiliveneiden poikkeusoloissa tapahtuvaa sijoittamista varten. Rekisteriä voitaisiin hyödyntää tässäkin tarkoituksessa.

Vakuutusyhtiöiden näkökulmasta rekisteröinnissä korostuvat luotettavan omistusketjun selvittäminen ja veneen riittävä yksilöinti, joita osaltaan nyt esitetty rekisteröinnin muutos edesauttaisi. Vahinko- ja rikostapausten selvityksessä ajantasaisen ja oikean rekisteröintitiedon tarve korostuu.

Venealan kauppiaiden, yritysten ja venetöllisyyden näkökulmasta rekisteröinnin helpottaminen, tietosisältöjen tarkistaminen ja toimivan tietopalvelun luominen olisi taloudellisesti ja toiminnallisesti koko toimialaa edistävä tekijä.

Verottajan ja ulosoton näkökulmasta venerekisteriä voitaisiin hyödyntää lähinnä yksittäisissä selvitystehtävissä. Rekisteröinnin tason parantaminen vähentäisi tällöin turhien selvitysten määrää ja lisäisi samalla kansalaisten oikeusturvaa.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetulla lailla ja nykyisen jo keskitetyn tietojärjestelmän tietosisällön tarkistamisella ja vähäisellä laajentamisella ei olisi merkittäviä pysyviä organisaatio- eikä henkilöstövaikutuksia. Siirtymäkauden jälkeen tapahtuvasta rekisteröinti-ilmoitusten vähenemisestä huolimatta maistraateissa syntyisi vain vähän säästöjä henkilöresursseihin. Rekisteröinti-

ilmoitusten väheneminen johtuisi muun muassa siitä, että ehdotetun lain mukaan eräistä rekisteritiedoissa tapahtuvista muutoksista ei enää tarvitsisi tehdä muutosilmoitusta rekisterinpitäjälle, vaan rekisterinpitäjä saisi tiedot suoraan muista viranomaisjärjestelmistä. Käytännössä rekisteröinti hoidettaisiin maistraateissa ja tietojärjestelmä keskitetyllä ratkaisulla kuten nykyisinkin.

Tietojärjestelmäliittymät tulisivat todennäköisesti lisääntymään muun muassa ehdotetulla tietojensiirrolla väestötietojärjestelmästä rekisteritietojen ajan tasalla pitämistä varten. Samoin on suunnitteilla liittymiä sähköiseen asiointiin. Saatava hyöty tulee kattamaan tietojärjestelmäliittymästä aiheutuvan lisätyömäärän.

Maistraattien tehtävärakennetta kehitetään siten, että niistä maistraateista, joissa tehtävät ovat ruuhkautuneet, tehtäviä on tarkoitus siirtää toisen maistraatin tehtäväksi. Tietyissä tehtävissä joillekin maistraateille annetaan mahdollisuus erikoistua. Vesikulkuneuvorekisterin uudistamisesta aiheutuvat siirtymäkauden lisätehtävät sekä jatkossa ylläpitotehtävät on tarkoitus organisoida edellä mainitulla tavalla.

3.3. Ympäristövaikutukset

Uudistetusta tietorekisteristä saataisiin riittävän luotettavat tiedot muun muassa veneilypalvelujen ja vesiliikenne rajoitusten suunnittelun ja arvioinnin pohjaksi. Veneliikenteen valvonnassa on tarvetta puuttua häiritsevään veneilyyn, vesiliikenteen rajoitusten noudattamatta jättämiseen ja häiritsevään toimintaan luonnonsuojelualueilla. Valvonnan kannalta aiempaa ajantasaisemmat omistaja- tai haltijatiedot ovat tärkeitä.

Pienvenesatamien, venepaikkojen, väylien, jätehuollon ja muun yhdyskuntapoliittisen suunnittelun sekä vesien käytön kannalta tarvitaan tietoja, joita olisi uudistetusta rekisteristä saatavissa.

Tietorekisteriä voitaisiin myös hyödyntää pakokaasu- ja melupäästöjen seuranta- ja laskentamalleissa sekä laajemminkin ympäristöpoliittisessa tutkimus- ja seurantatyössä.

3.4. Asiakasvaikuttavuus

Rekisteröinnin uudistaminen merkitsisi

asiakkaiden ja kansalaisten kannalta merkittävää parannusta nykytilanteeseen. Rekisteröinnin käsittely olisi mahdollista missä tahansa maistraatissa, kun nykyisin vain omistajan kotikunnan mukaan määräytyvä maistraatti on ollut toimivaltainen. Kansalaisille tämä merkitsisi turhan byrokratian vähentämistä ja alueellisen tasa-arvon paranemista sekä mahdollistaisi rekisteröinnin esimerkiksi veneen sijaintikunnan maistraatissa.

Nykyinen lainsäädäntö on edellyttänyt veneen rekisteritunnuksen vaihtoa omistajan kotikunnan muuttuessa läänistä toiseen. Kansalaisten kannalta tämä on johtanut usein kohtuuttomiin tilanteisiin, ja käytännössä ei veneen sijaintipaikkakunta ole kuitenkaan muuttunut kotiosoitteen muuttuessa. Rekisteröinnin lisäksi asiakas on joutunut uusimaan veneensä tunnuskilvet, mikä on saattanut aiheuttaa tuhansien eurojen kustannukset.

Vesikulkuneuvon rekisteritunnus tulisi olemaan pääsääntöisesti sama koko veneen elinkaaren ajan. Ensirekisteröintiä tehtäessä tunnuksen kirjaimet olisivat vapaasti valittavissa mistä tahansa tunnuskirjainsarjasta kotikunnasta tai läänistä riippumatta. Jos asiakas haluaisi uuteen veneeseensä entisen veneensä rekisteritunnuksen, tämä voitaisiin toteuttaa erikoismaksullisena palveluna vastavasti kuin autojen rekisteröinnissä.

Asiakkaan ei myöskään tarvitsisi huolehtia enää itse osoitetietojensa muutosten eikä eräiden muiden muutosten ilmoittamisesta rekisteriin. Tiedot päivitetäisiin automaattisesti väestötietojärjestelmästä. Tämä parantaisi myös rekisterin tietosisällön ajantasaisuutta.

Rekisteröinnin uudistamisen yhteydessä tulitisiin lähivuosina panostamaan myös sähköisen asioinnin kehittämiseen. Rekisteriä tulitisiin hyödyntämään myös yleisessä veneilyinformaatioissa kehittämällä sen pohjalta erityyppisiä informaatiopalveluja venemalleista ja -merkeistä, veneiden myynnistä sekä alueellisesta jakaumasta.

Rekisteröinnin uudistaminen parantaisi kansalaisten näkökulmasta katsottuna myös laatuun ja oikeusturvaan liittyviä seikkoja. Lainsäädännön uudistamisen avulla pyritään vastaamaan henkilötietolain edellyttämään keskeiseen periaatteeseen siitä, että tietojen tulee olla käsittelyn kannalta tarpeellisia ja henkilötietolaisissa tarkoitettulla tavalla vir-

heittämiä.

3.5. Tietoturvallisuus ja käytettävyys

Rekisteri perustuisi nykyiseen keskitettyyn tietojärjestelmään, jonka tiedot tarkistettaisiin siirtymäajan aikana. Samalla rekisterin tietosisältöä muutettaisiin vähäisessä määrin.

Rekisteri toteutettaisiin jatkossakin keskitettynä atk-ratkaisuna, jonka ylläpito on hajautettu maistraatteihin. Maistraatit kuuluvat sisäasiainhallinnon tietoliikenneverkkoon, jonka tietoturvallisuus on varmistettu erottamalla verkko julkisista verkoista muun muassa palomuuriratkaisulla.

Uuden rekisterin osalta säilytettäisiin siis jo nykyiselläänkin vallitseva korkeatasoinen tietoturva ja käytettävyys. Tietoturvan ja sen valvonnan osalta noudatettaisiin sisäasiainministeriön vahvistaman tietoturvapolitiikan linjauksia ja ohjeita.

4. Asian valmistelu

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 20 päivänä helmikuuta 2002 työryhmän kehittämään moottoriveneiden rekisteröintiä koskevaa lainsäädäntöä. Mietintö luovutettiin ministeriölle 15 päivänä huhtikuuta 2003. Esitys on työryhmän ehdotuksen pohjalta valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Ministeriö on pyytänyt asiasta lausunnot sisäasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, ympäristöministeriöltä, lääninhallituksilta, maistraateilta, tietosuojavaltuutetulta, onnettomuustutkintakeskukselta, keskusrikospoliisilta, rajavartiolaitokselta, tullihallitukselta, Merenkululaitokselta, Ahvenanmaan maakunnanhallitukselta, Suomen Venelyliitto ry:ltä, Venealan Keskusliitto Finnboat ry:ltä, Venealan Kauppiaat ry:ltä, Suomen Veneteollisuusyhdistys ry:ltä, Suomen Meripelastusseura ry:ltä, Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Liikennevakuutuskeskukselta ja Suomen Purjehtijaliitto ry:ltä.

Pääosa lausunnonantajista tuki esitettyä rekisterilainsäädännön uudistamista. Osa katsoi, että koko rekisterin tarpeellisuutta tulisi vielä pohtia.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että rekisteröintivelvollisuus tulisi laajentaa katta-

maan myös purjeveneet ja moottoripurjeveneet ja että myös moottoriveneitä tulisi rekisteröidä nykyistä kattavammin. Työryhmä ei mietinnössään ollut ottanut kantaa tähän asiaan johtuen sille annetusta tehtävän rajauksesta.

Lausuntojen johdosta esitystä on jatkovalmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä yhteistyössä sisäasiainministeriön ja Merenkululaitoksen kanssa siten, että rekisteröintivelvollisuuden piiriä on laajennettu.

Esitykseen tehtyjen muutosten johdosta esityksestä on pyydetty uudestaan lausunnot edellä mainituilta tahoilta. Lausunnoissa on

yleisesti puollettu ehdotettua rekisteröintivelvollisuuden piirin laajentamista. Sisäasiainministeriö esitti moottoritehoa koskevan rekisteröintirajan laskemista 14 kilowattiin. Suomen Purjehtijaliitto ry. vastustaa rekisterin soveltamisalan laajentamista.

5. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Esityksessä on otettu huomioon tietosuojasopimus ja tietosuojadirektiivin asettamat vaatimukset.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Vesikulkuneuvorekisterin käyttötarkoitus.* Vesikulkuneuvorekisteri olisi valtakunnallinen rekisteri, jonka ylläpito ja käyttö olisi hajautettu maistraattien toimiessa rekisterinpitäjinä. Maistraatit vastaisivat rekisterin tietojen ylläpitämisestä ja käsittelystä siten kuin niistä ehdotetussa laissa ja muissa laeissa säädetään. Käytännössä jatkettaisiin nykyisen valtakunnallisen keskitetyn rekisterin käyttöä, mutta sen tietosisältöä tarkistettaisiin ehdotetun lain mukaiseksi.

Pykälässä on määritelty vesikulkuneuvorekisterin käyttötarkoitus, joka olisi vesiliikenteen turvallisuuden parantaminen, vesikulkuneuvojen käyttämisestä luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen, valvonta- ja pelastustoiminnan tukeminen sekä vesien käytön suunnittelu ja varautumissuunnittelu. Rekisteriä käytettäisiin myös polttoaineen verotukseen liittyvään valvontaan.

Vesiliikenteen turvallisuus käsittää myös alusturvallisuuden. Rekisteristä olisi saatavissa täsmälliset tiedot rekisteröidyistä vesikulkuneuvoista ja niiden ominaisuuksista. Tietoja voisivat käyttää omissa viranomais-

ja valvontatehtävissään muun muassa Merenkululaitos, rajavartiolaitos, poliisi ja tullilaitos.

Vesiliikenteen aiheuttamien haittojen arviointi mahdollistuisi niin rekisteristä saatavien määrällisten kuin teknistenkin tietojen perusteella. Vesikulkuneuvon tunnistetiedoilla on merkitystä muun muassa ympäristöriskomusten selvittelyssä. Tällaisia ympäristöriskokomuksia voivat olla esimerkiksi meluhaitat, haitalliset pakokaasupäästöt ja liiallisen aallokon aiheuttaminen.

Rekisterin tekniset ja hallintaoikeustiedot tukisivat ja tehostaisivat vesiliikenteen valvonta- ja pelastustoiminnassa asianomaisten viranomaisten, muun muassa merivartioston, poliisin ja tulliviranomaisten sekä onnettomuustutkintakeskuksen toimintaa.

Rekisterin tietoja voitaisiin käyttää myös vesien käytön suunnitteluun, kuten pohjatietoina väyläsuunnittelussa ja väylien rakentamisessa. Viranomaiset voisivat käyttää rekisterin tietoja myös omissa varautumissuunnitelmissaan.

Euroopan yhteisön polttoaineveroa koskevat säännökset muuttuvat siten, että dieselmoottorilla varustetuissa huviveneissä edellytetään käytettäväksi kevyen polttoöljyn sijasta dieselöljynä verotettua polttoainetta. Mahdollisuus kevyen polttoaineen käyttöön päättyy vuoden 2006 lopussa. Asiaa koskevan kansallisen lainsäädännön säätämistarve koskee kevyen polttoöljyn käyttökieltoa ja

sen sanktioimista. Mahdollisuus alusten omistajien selvittämiseen myös vesikulkuneuvorekisterin avulla tulee edellä mainitussa yhteydessä todennäköisesti tarpeelliseksi, jotta säännösten vastaisen polttoaineen käyttöä voitaisiin valvoa.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Rekisteriin kuuluvien tietojen salassapitoon ja tietojen luovuttamiseen sovellettaisiin julkisuuslakia ja muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolaki, jos ehdotetussa laissa ei toisin säädetä. Laki olisi erityislaki, joka syrjäyttäisi ristiriitatilanteessa henkilötietolain ja julkisuuslain. Näitä yleislakeja sovellettaisiin kuitenkin täydentävästi siltä osin kuin ehdotetussa laissa ei toisin säädetä.

3 §. Viranomaiset. Pykälän 1 momentin mukaan maistraatit pitäisivät vesikulkuneuvorekisteriä. Voimassa olevan lain mukaan maistraatit ovat jo tällä hetkellä rekisterinpitäjiä, joten tässä suhteessa esitys ei toisi muutosta vallitsevaan tilanteeseen.

Esityksen mukaan mikä tahansa maistraatti olisi toimivaltainen käsittelemään rekisteröinti-ilmoituksen. Nykysäännösten mukaan rekisteröinti-ilmoituksen voi käsitellä vain vesikulkuneuvon omistajan kotipaikan maistraatti tai, jos omistajalla ei ole kotikuntaa Suomessa, Helsingin maistraatti. Valtakunnallinen rekisteri mahdollistaisi rekisterin ylläpidon missä tahansa maistraatissa. Alueellista toimivaltaa koskevasta säännöksestä luopuminen parantaisi merkittävästi asiakaspalvelua, sillä vesikulkuneuvon omistaja voisi asioida myös muussa kuin kotikuntansa mukaan määräytyvässä maistraatissa. Tältä osin esitys muuttaisi vallitsevaa tilannetta.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisteröinti-ilmoituksen vastaanottanut maistraatti vastasi rekisteri-ilmoituksen käsittelystä, tietojen merkitsemisestä rekisteriin ja rekisteröidyistä tiedoista. Ehdotettu säännös liittyy 1 momentin esitykseen siitä, että rekisteröinti voidaan hoitaa missä tahansa maistraatissa. Säännöksellä on haluttu selventää sitä, että rekisteröintitiedot käsitellyt maistraatti on vastuussa käsittelemistään tiedoista.

Rekisterinpidon yleisestä ohjauksesta vastaisi 3 momentin mukaan liikenne- ja viestintäministeriö. Rekisterinpidon hallinnollinen ohjaus ja toiminnan kehittäminen kuuluisi puolestaan sisäasiainministeriölle. Liikenne- ja viestintäministeriön yleiseen ohjaukseen

kuuluisi lähinnä vastuu lainsäädännön soveltamisen seurannasta ja lainsäädännön kehittämisestä. Sisäasiainministeriön hallinnollisella ohjauksella ja kehittämisellä luotaisiin toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset rekisterinpitäjän toiminnalle.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin pykälän 4 momentin mukaan tietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä vastaavasta viranomaisesta. Nykyisen lainsäädännön mukaan valtakunnallisen rekisterin toimivuudesta, teknisestä ylläpidosta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä vastaa Länsi-Suomen lääninhallitus. Käytännössä järjestely on ollut toimiva.

Ottaen huomioon hallinnon kehittymisen ja hallinnollisten organisaatiomuutosten mahdollisuuden on perusteltua, että lain sijasta valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarkemmin säätää siitä viranomaisesta, jonka tehtävänä on vastata rekisterin toimivuudesta. Lääninhallitukset vastaavat nykyisin maistraattien tietoteknisen ympäristön ylläpidosta ja kehittämisestä. Säännös mahdollistaisi sen, että säännöksessä tarkoitettu vastuu voi olla lääninhallituksella tai muulla viranomaisella.

Maistraattien tehtävärakennetta kehitetään siten, että niistä maistraateista, joissa tehtävät ovat ruuhkautuneet, tehtäviä on tarkoitus siirtää toisen maistraatin tehtäväksi. Tietyissä tehtävissä joillekin maistraateille annetaan mahdollisuus erikoistua. Vesikulkuneuvorekisterin uudistamisesta aiheutuvat siirtymäkauden lisätehtävät sekä jatkossa ylläpidotehtävät on tarkoitettu organisoida edellä mainitulla tavalla.

2 luku. Vesikulkuneuvon rekisteröinti

4 §. Rekisteröitävät vesikulkuneuvot. Rekisteröinti koskisi pykälässä määriteltyjä moottorilla tai purjeella varustettuja vesikulkuneuvoja. Vesikulkuneuvolla tarkoitettaisiin vesiliikennelain mukaisesti mitä tahansa veden tukeutuvaa ja vesillä liikkumiseen tarkoitettua kulkuvälinettä ja laitetta. Lain piiriin luettavia vesikulkuneuvoja olisivat muun muassa moottoriveneet ja vesiskootterit, purjveneet ja moottoripurjveneet sekä ilmatyynyalukset silloin, kun ne tukeutuvat ve-

teen. Sen sijaan tarkoituksena on, kuten nykyisinkin, jättää esimerkiksi kanootti ja kajakit sekä soutuveneet rekisterin ulkopuolelle.

Pykälän mukaan rekisteröintivelvoite koski moottorilla varustettuja vesikulkuneuvoja, joiden moottoriteho on valmistajan ilmoituksen mukaan vähintään 15 kilowattia sekä moottorilla tai purjeella varustettuja vesikulkuneuvoja, joiden rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan vähintään 5,5 metriä.

Veneen pituuden mittaaminen riippuu siitä, minkälaiseen käyttöön tarkoitettu veneestä on kysymys. Huviveneet mitataan huvivenedirektiivin mukaan harmonisoidun standardin ISO 8666:2002 mukaisesti. Useimmiten vesikulkuneuvoista on saatavissa valmistajan ilmoittama pituus. Ammattiveneisiin ja kauppamerenkulkuun käytettävillä veneillä on puolestaan olemassa omat mittausjärjestelmänsä.

Ehdotetulla säännöksellä nykyistä rekisteröitävien vesikulkuneuvojen moottoritehorajaa osin laskettaisiin ja toiseksi rekisteröinnin kriteeriksi konetehon ohella säädettäisiin vesikulkuneuvon pituus. Sen lisäksi, että säännöksen johdosta nykyisestä poiketen purjeveneet ja moottoripurjeveneet tulisivat rekisteröintivelvollisuuden piiriin, myös rekisteröitävien moottoriveneiden määrä kasvaisi rekisteröinnin rajana olevan moottoritehon muutoksen ja uuden pituusrajan johdosta. Yhteensä rekisteröitävien vesikulkuneuvojen määrän arvioidaan lisääntyvän noin 28 500 kappaleella. Rekisteröitävien vesikulkuneuvojen rajojen muuttamista pidetään tarpeellisena, koska nykyisellään rekisteri ei ole sen käyttötarkoitukseen eikä viranomaisten suorittaman valvonnan tarpeisiin nähden riittävä.

Ottaen huomioon rekisterin käyttötarkoituksen, muun muassa vesiliikenteen turvallisuuden parantaminen sekä valvonta- ja pelastustoiminnan tukeminen, ei voida pitää perusteltuna, että purjeveneitä ja moottoripurjeveneitä ei tulisi rekisteröidä. Rekisterin ulkopuolelle jää nykyisin myös tarpeettoman suuri määrä moottoriveneitä. Ehdotettu soveltamisalan laajentaminen olisi myös polttoaineverotuksen valvonnan kannalta tarkoituksenmukainen. Nykyinen rekisteröintivelvollisuuden rajaus perustuu rekisterin alkuperäiseen tarkoitukseen, joka oli nopeiden moottoriveneiden

rekisteröinti salakuljetusten vähentämiseksi. Rekisterin tavoite on muuttunut tästä aivan toisenlaiseksi, eikä enää ole syytä tässä suhteessa tehdä eroa moottoriveneiden ja purjeveneiden välillä.

Vaikka purjeveneiden osuus onnettomuusiin joutuvista venetyypeistä on pieni, sattuvat purjeveneiden onnettomuudet yleensä myrskyllä ja muuten huonoissa olosuhteissa, jolloin pelastustoimilla on kiire. Tällöin olisi luotettavien ja täsmällisten tietojen nopea saanti myös purjeveneistä pelastustoimien onnistumisen kannalta tärkeää. Tulliviranomaisen suorittaman valvonnan kannalta nykyinen rekisteröintivelvollisuuden rajaus on ongelmallinen myös sen vuoksi, että ulkomaanmatkat tehdään pääasiassa juuri purjeveneillä.

Suomen Purjehtijaliitto ry:llä on purjevenerekisteri, jossa on tällä hetkellä noin 9 000 - 10 000 purjevenettä. Rekisterissä olevien purjeveneiden purjeissa on tunnus, jonka perusteella vene on yksilöitävissä. Tämä rekisteri ei kuitenkaan ole venemäärän eikä niistä kerättävien tietojen osalta kattava. Viranomaisilla ei myöskään ole käyttöoikeutta purjevenerekisteriin. On huomattava, että purjeveneillä ajetaan usein myös purjeet alhaalla, jolloin rekisteritunnus ei ole näkyvisä. Siten myöskään liiton ylläpitämää rekisteriä ei voida pitää perusteluna purjeveneiden jättämiselle viranomaisrekisterin ulkopuolelle.

5 §. Poikkeukset rekisteröintivelvollisuudesta. Rekisteröintivelvollisuus ei koski vesikulkuneuvoa, jonka omistaja tai haltija on valtio tai kunta. Ehdotuksella ei muutettaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Tiedot kunnan ja valtion viranomaisten omistamista tai hallinnoimista vesikulkuneuvoista on tarvittaessa saatavissa suoraan asianomaisilta viranomaisilta, joten perusteltua tai painavaa syytä poikkeuksen muuttamiseen ei ole.

Rekisteröintivelvollisuus ei myöskään koski alusrekisterilain (512/1993) nojalla rekisteröitävää tai kalataloutta koskevasta rekistereistä annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (1575/1994) tarkoitettua kalastusalusrekisterissä olevaa alusta. On tarkoituksenmukaista, että näiltä aluksilta ei vaadittaisi kaksinkertaista rekisteröintiä. Rekisteröintivelvollisuus ei koski myöskään tällaiseen alukseen kuuluvaa vesikulkuneuvoa.

voa, esimerkiksi pelastusvenettä.

Pelkästään kilpailukäytössä oleva vesikulkuneuvo ei myöskään olisi rekisteröintivelvollisuuden alainen. Nämä vesikulkuneuvot on rekisteröity Suomen Veneilyliitto ry:n ja Suomen Purjehtijaliitto ry:n rekistereihin. Pelkästään kilpailukäytössä olevia purjeveneitä on tällä hetkellä noin 350 ja moottori-veneitä noin 200 kappaletta. Näitä veneitä ei käytetä muutoin kuin kilpailtaessa, joten rekisteröinnin tarkoitus ei edellytä tällaisten veneiden ottamista rekisteriin. Sen sijaan vesikulkuneuvot, joita käytetään sekä kilpailuissa että vapaa-ajan vietossa, tulisi rekisteröidä. Kilpailukäyttönä pidetään myös harjoittelua kilpailua varten.

6 §. Vapaaehtoinen rekisteröinti. Rekisteriin voitaisiin merkitä omistajan pyynnöstä myös vesikulkuneuvo, jonka rekisteröintiin ei lakiehdotuksen mukaan olisi velvollisuutta. Rekisteröityyn vesikulkuneuvon ja sen rekisteröintiin olisi tällöin sovellettava ehdotetun lain säännöksiä.

Esimerkiksi alusrekisteriin tai kalastusalusrekisteriin merkittyä alusta voidaan käyttää myös huviveneilyyn ja tällöin alus voitaisiin rekisteröidä myös tämän lain nojalla. Rekisteröinti mahdollistaisi sen, että alusta huviveneilyyn käytettäessä siihen ei sovellettaisi kauppamerenkulkuun tai kalastukseen käytettäviin aluksiin sovellettavia säännöksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevyydestä annetut säännökset.

7 §. Ilmoitusvelvollisuus. Rekisteröitävän vesikulkuneuvon omistajan ja rekisteröidyn vesikulkuneuvon uuden omistajan olisi 1 momentin mukaan tehtävä kirjallisesti vesikulkuneuvon rekisteröinti-ilmoitus rekisterinpitäjälle ennen vesikulkuneuvon käyttöönottoa, jos laissa ei toisin säädetä. Poikkeuksen tässä tarkoitetusta ilmoitusvelvollisuudesta muodostaisivat ehdotetun lain 11 §:ssä tarkoitetun koetunnuksen saaneet elinkeinonharjoittajat, jotka voivat käyttää rekisteröimätöntä vesikulkuneuvoa koeajossa, myynninedistämistoiminnassa tai muussa tämän kaltaisessa elinkeinonsa harjoittamiseen välittömästi liittyvässä toiminnassa. Ulkomailta Suomeen tulevan vesikulkuneuvon osalta, jos omistajan kotipaikka tai asuinkunta ei ole Suomessa ja jos viipyminen Suomessa ei ole lyhytaikaista lomailuun tai

muuhun vastaavaan toimintaan liittyvää, on säännöstä tulkittava siten, että vesikulkuneuvo on viipymättä rekisteröitävä. Säännöksellä ei esitetä muutoksia nykykäytäntöön.

Jos rekisterissä oleviin tietoihin tulee muutoksia, olisi vesikulkuneuvon omistajan tai haltijan 2 momentin mukaan ilmoitettava tätä kuukauden kuluessa muutoksen tapahtumisesta kirjallisesti rekisterinpitäjälle. Rekisterin tietosisällön oikeellisuuden ja paikkansapitävyyden sekä luotettavuuden varmistamiseksi säännös on tarpeen eikä poikkeaa nykyisin voimassaolevasta säännöksestä. Muutoksista, jotka koskevat henkilön nimeä, henkilötunnusta, osoitetta, kotikuntaa tai henkilön kuolemaa ei kuitenkaan olisi ilmoitusvelvoitetta. Ilmoitusvelvoite ei myöskään koskisi sellaisen oikeushenkilön yhteystietoja, jonka yritys- ja yhteisötunnus on merkitty rekisteriin. Edellä mainitut tiedot ovat saatavissa väestötietojärjestelmästä tai yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä, eikä ole perusteltua syytä velvoittaa ilmoittamaan muutoksista, jotka ovat saatavissa suoraan viranomaisjärjestelmästä. Ehdotetun lain 16 §:ssä säädetäisiin tarkemmin oikeudesta tietojen saantiin viranomaisilta.

Pykälän 3 momentin mukaan rekisterissä olevan vesikulkuneuvon tuhoutumisesta taikka ulkomaille myymisestä tai muutoin ulkomaille luovuttamisesta olisi rekisterin merkityn omistajan ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti kuukauden kuluessa tapahtumasta. Ilmoitusvelvollisuus koskisi myös pysyvästi käytöstä poistettavaa vesikulkuneuvoa. Säännös on tarpeen rekisterin tietosisällön oikeellisuuden ja paikkansapitävyyden sekä luotettavuuden varmistamiseksi. Säännös vastaa nykyisin voimassa olevaa säännöstä.

Pykälän säännöksissä asetettaisiin velvoitteita osittain vain vesikulkuneuvon omistajalle. Esimerkiksi myös haltija voisi tehdä tarvittavat ilmoitukset, jos hän esittää rekisterinpitäjälle omistajan suostumuksen tai valtuutuksen. Ilmoituksen on säännösten mukaan oltava aina kirjallinen. Kirjallisena ilmoituksena voitaisiin tekniikan kehittyessä pitää myös sähköistä ilmoitusta, mikäli ilmoituksen tekijä voidaan luotettavasti tunnistaa.

8 §. Rekisteröitävän vesikulkuneuvon käyttäminen. Rekisteröitävän vesikulkuneuvon

käyttäminen vesiliikenteessä ei pykälän 1 momentin mukaan olisi sallittua, ennen kuin vesikulkuneuvo on merkitty rekisteriin, jos ehdotetussa laissa ei toisin säädetä.

Pykälän 2 momentin mukaan sellaista tilapäisesti Suomessa olevaa vesikulkuneuvoa, jonka omistajalla tai haltijalla ei ole kotikuntaa tai kotipaikkaa Suomessa, saa kuitenkin käyttää Suomessa rekisteriin ilmoittamatta. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi tapauksia, jolloin vesikulkuneuvon omistaja tai haltija on ulkomaalainen luonnollinen henkilö, jolla ei ole kotikuntaa tai asuinpaikkaa Suomessa, tai oikeushenkilö, jolla ei ole kotipaikkaa Suomessa. Tilapäisyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä tilannetta, jolloin vesikulkuneuvo on Suomessa lyhytaikaisesti esimerkiksi b-mailun tai vierailun yhteydessä.

Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröityä vesikulkuneuvoa saisi pykälän 3 momentin mukaan tilapäisesti käyttää muualla Suomessa rekisteriin ilmoittamatta. Tilapäisellä käytöllä tarkoitetaan tässä momentissa edellä 2 momentin perusteluissa tarkoitettuja tilanteita.

Pykälän säännöksillä ei ehdoteta muutoksia nykykäytäntöön.

9 §. Rekisteritodistus. Pykälän 1 momentin mukaan vesikulkuneuvon rekisteröinnistä annettaisiin rekisteritodistus, joka olisi oltava mukana kyseistä vesikulkuneuvoa käytettäessä. Vesiliikenteen valvonnan kannalta rekisteritodistuksen mukana pitäminen olisi perusteltua. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin rekisteröinnistä annettavasta todistuksesta.

Uuden rekisteritodistuksen antamisesta olisivat säännökset 2 momentissa. Jos rekisteritietoihin tulisi muutoksia, jotka koskevat rekisteritodistukseen merkittyjä vesikulkuneuvoa tai sen moottoria taikka vesikulkuneuvon omistajaa tai haltijaa, muutosten rekisteriin merkitsemisestä annettaisiin uusi rekisteritodistus. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus määrittellä rekisteritodistukseen merkittäviksi tiedoiksi vain olennaiset vesikulkuneuvoa ja sen moottoria sekä omistajaa ja haltijaa koskevat tiedot. Jos rekisteritodistukseen merkittyihin tietoihin tulee muutoksia, on perusteltua antaa uusi rekisteritodistus. Esimerkiksi omistajan tai haltijan osoitetiedot eivät olisi rekisteritodistukseen merkittäviä tietoja.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Merenkul-

kulaitos vahvistaisi rekisteritodistuksen mallin. Säännös mahdollistaisi sen, että nykyistä rekisteritodistuksen mallia voidaan kehittää tiiviimmäksi ja helpommin mukana pidettäväksi.

Pykälän sisältö vastaisi pääpiirteissään nykyisin voimassa olevia säännöksiä.

10 §. Rekisteritunnus. Rekisteröitävä vesikulkuneuvo saisi pykälän 1 momentin mukaan rekisteritunnuksen, josta tarkemmat säännökset annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Rekisteritunnus olisi yksilöllinen ja vesikulkuneuvokohtainen. Asetuksessa säädettäisiin tunnuksesta pääasiassa nykyisen rekisteritunnuskäytännön mukaisesti, mutta nykyiset rekisteritunnuskirjaimet olisivat kuitenkin käytettävissä rekisteröinti-ilmoituksen tekijän kotipaikasta tai rekisteröintipaikasta riippumatta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan rekisteritunnus on läänikohtainen. Omistajan kotikunnan vaihtuessa toisen läänin alueelle myös vesikulkuneuvon rekisteritunnus vaihtuu. Huomioiden nykyisen keskitetyn, valtakunnallisen rekisterin, johon kaikilla rekisterinpitäjillä on yhtäläinen käyttöoikeus, perusteltua syytä rekisteritunnuksen sitomiseen omistajan tai haltijan kotikuntaan tai rekisteritunnuksen vaihtamiseen kotikunnan vaihtuessa läänistä toiseen ei enää ole. Tarkoituksena on, että vesikulkuneuvon rekisteritunnus säilyisi samana koko vesikulkuneuvon yhtenäisen rekisterissäoloajan. Jos vesikulkuneuvo välillä poistettaisiin rekisteristä, niin uudelleen rekisteröinnin yhteydessä vesikulkuneuvo saisi uuden rekisteritunnuksen. Jos kyseisen vesikulkuneuvon vanha tunnus olisi vielä vapaana, se voitaisiin ottaa uuteen käyttöön samalle vesikulkuneuvolle.

Ehdotetussa 2 momentissa olisi säännös siitä, että omistajan olisi viipymättä varustettava vesikulkuneuvo rekisteritodistuksen mukaisella rekisteritunnuksella. Velvoite on asetettu vesikulkuneuvon omistajalle. Rekisteröitävää vesikulkuneuvoa ei säännöksen mukaan saisi käyttää, ellei sitä ole varustettu rekisteritunnuksella. Ehdotettu säännös ei muuta vallitsevaa tilannetta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että alusrekisteriin tai kalastusalusrekisteriin rekisteröity vesikulkuneuvo voitaisiin jättää varustamatta saadulla rekisteritunnuksella. Säännös on perusteltu, koska edellä mainit-

tuun alusrekisterilain mukaiseen alusrekisteriin tai kalataloutta koskevista rekistereistä annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä tarkoitettuun kalastusalusrekisteriin merkitty vesikulkuneuvo on yksilöitävissä esimerkiksi valvontatilanteissa siinä jo ennestään olevan tunnusmerkinnän perusteella, ja tiedot kyseessä olevasta vesikulkuneuvosta olisivat saatavissa myös edellä mainituista rekistereistä.

11 § Koetunnus. Vesikulkuneuvoihin liittyvässä elinkeinotoiminnassa on vakiintuneesti käytetty koetunnuksia, jolloin koetunnuksen haltija on voinut käyttää vesiliikenteessä myös rekisteröimätöntä vesikulkuneuvoa. Koetunnuksen antamisesta säädetään nykyisin veneliikenneasetuksen 9 §:ssä, jonka mukaan maistraatti voi antaa veneitä tai moottoreita valmistavalle, myyvälle tai korjaavalle liikkeelle rekisteritodistuksen, jossa mainittua tunnusta liike on oikeutettu käyttämään koeajossa, esittelyssä tai muussa veneitten valmistukseen, myyntiin tai korjaukseen välittömästi liittyvässä siirrossa. Koetunnusten käytössä ei ole havaittu epäkohtia, joiden vuoksi siitä olisi tarpeen luopua. Olisi myös pidettävä elinkeinotoiminnan kannalta hankalana, että vesikulkuneuvo olisi rekisteröitävä esimerkiksi lyhyitä koeajojaksoja tai moottorien testauksia varten. Koetunnuksen käytön salliminen ei myöskään olisi ristiriidassa vesikulkuneuvorekisterin käyttötarkoituksen kanssa. Koetunnuksia on tällä hetkellä rekisteröity noin 165.

Koetunnuksen antaminen merkitsisi poikkeusta vesikulkuneuvon yleiseen rekisteröimisvelvollisuuteen ja rekisteröimättömän vesikulkuneuvon käyttökieltoon.

Pykälän 1 momentin mukaan vesikulkuneuvon tai moottorin valmistajalle, maahantuojalle, myyjälle, korjaajalle tai muulle vastaavalle elinkeinonharjoittajalle voitaisiin antaa koetunnus, jota voitaisiin käyttää koeajossa, myyminenestämistoiminnassa tai muussa vastaavassa tämän tyypisessä elinkeinonharjoittamiseen välittömästi liittyvässä toiminnassa. Koetunnuksen haltija olisi siis oikeutettu käyttämään rekisteröimätöntä vesikulkuneuvoa, mikä muutoin olisi kielletty 8 §:n 1 momentin nojalla. Tämä ei toisaalta estäisi sitä, että elinkeinonharjoittaja rekisteröisi vesikulkuneuvon esimerkiksi myyntitapahtuman nopeuttamiseksi. Säännös poik-

keaisi nykyisin voimassa olevasta säännöksestä siten, että koetunnus voitaisiin antaa vesikulkuneuvon valmistajan, myyjän ja korjaajan lisäksi myös maahantuojalle ja muullekin edellä mainittuihin verrattavaa elinkeinotoimintaa harjoittavalle elinkeinonharjoittajalle. Tällä muutoksella pyrittäisiin antamaan rekisterinpitäjälle tapauskohtaisesti enemmän harkintavaltaa koetunnuksen antamisessa. Koetunnus voitaisiin antaa elinkeinonharjoittajan rekisterinpitäjälle tekemästä kirjallisesta hakemuksesta. Koetunnuksen antamisen edellytyksistä säädettäisiin 13 §:ssä.

Koetunnus voitaisiin tarvittaessa vaihtaa vesikulkuneuvosta toiseen. Mikäli elinkeinonharjoittaja kuitenkin käyttää useampaa vesikulkuneuvoa samanaikaisesti koekäytössä, tulee jokainen vesikulkuneuvo varustaa yksilöidyllä toisistaan eroavalla koetunnuksella. Elinkeinonharjoittajalle myönnettäisiin tarvittava määrä koetunnuksia elinkeinonharjoittajan esittämän tarpeen mukaan.

Säännöksellä koetunnuksen käyttö rajattaisiin nykyiseen tapaan välittömästi edellä tarkoitettuun elinkeinotoimintaan. Hyväksyttävänä ei voitaisi esimerkiksi pitää koetunnuksellisen vesikulkuneuvon käyttöä vapaa-ajan käyttötarkoituksiin tai elinkeinonharjoittajan muuhun elinkeinotoimintaan. Käytännössä tätä seurattaisiin muun valvontatoimen yhteydessä.

Nykyisissä säännöksissä ei ole määritelty sitä, kuinka kauan koetunnus on voimassa tai sitä, millaisin perustein ja toimenpitein koetunnus voidaan rekisterinpitäjän tai muun viranomaisen toimesta peruuttaa. Näistä asioista säädettäisiin 2 momentissa, jonka mukaan koetunnus olisi voimassa toistaiseksi. Koetunnus voitaisiin peruuttaa, jos elinkeinonharjoittaja ilmoittaa luopuvansa koetunnuksesta. Lisäksi koetunnus voitaisiin peruuttaa, jos elinkeinonharjoittaja on käyttänyt koetunnusta ehdotetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti tai jos koetunnuksen peruuttamiseen on muita erityisiä syitä. Tällaisena syynä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että elinkeinonharjoittajan elinkeinotoiminta on joko kokonaan tai kyseessä olevan toimialan osalta loppunut. Tätä koskevan tiedon rekisterinpitäjä voisi saada muun muassa yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä tai kaupparekisteristä. Koetunnusta pe-

ruuttaessaan rekisterinpitäjä noudattaisi kuulemisen ja muun hallintomenettelyn osalta hallintolakia (434/2003).

Pykälän 3 momentin mukaan koetunnuksen antanut rekisterinpitäjä antaisi elinkeinonharjoittajalle rekisteritodistuksen. Todistuksessa olisi kuitenkin huomattavasti suppeampi tietosisältö kuin varsinaisessa rekisteritodistuksessa. Siitä puuttuisivat muun muassa vesikulkuneuvoa koskevat tiedot. Todistuksen tietosisältö määriteltäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Todistukseen sovellettaisiin 4 momentin mukaan rekisteritodistusta koskevaa 9 §:ää, mikä tarkoittaisi muun muassa sitä, että todistus olisi pidettävä mukana vesikulkuneuvoa käytettäessä. Koetunnuksen puolestaan sovellettaisiin mitä 10 §:ssä säädettäisiin rekisteritunnuksesta. Tästä seuraisi esimerkiksi velvollisuus varustaa käytössä oleva vesikulkuneuvo koetunnuksella samoin kuin kiello käyttöä sellaista vesikulkuneuvoa, jota ei ole varustettu koetunnuksella.

Koetunnuksesta säädettäisiin 5 momentin mukaan tarkemmin valtioneuvoston asetuksella, jossa on tarkoitus muun muassa säätää, että koetunnuksen kirjainosa olisi muista rekisteritunnuksista poikkeavasti aina E. Tällöin esimerkiksi vesiliikenteen valvonnassa koetunnuksella liikkuvat vesikulkuneuvot olisivat selkeästi tunnistettavissa ja koetunnuksen käytön valvonta toteutuisi helpommin. Yhtenäiset koetunnukset tulisi ottaa käyttöön siirtymäajan kuluessa, mikä olisi nimenomaan mainittu lain siirtymäsäännöksessä.

3 luku. **Rekisterin tietosisältö ja tietojen laatu**

12 §. Rekisteröidy. Pykälässä lueltaisiin ne tilanteet, jolloin luonnollisista henkilöistä ja oikeushenkilöistä merkittäisiin tietoja rekisteriin. Rekisteriin talletettaisiin tietoja luonnollisesta henkilöstä tai oikeushenkilöstä, jos kyseessä on vesikulkuneuvon omistaja tai haltija tai koetunnuksen saanut elinkeinonharjoittaja.

13 §. Rekisteriin hyväksyminen ja rekisteriin talletettavat tiedot. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriin merkitsemisen yleisenä edellytyksenä olisi, että vesikulkuneuvon

omistusoikeudesta ja haltijasta on esitetty tarpeellinen ja luotettava selvitys. Käytännössä momentin tarkoittamana selvityksenä voitaisiin pitää alkuperäistä kauppakirjaa, luovutuskirjaa tai muuta saannon osoittavaa asiakirjaa. Erityisistä syistä rekisterinpitäjä voisi hyväksyä muunkin selvityksen, josta luotettavalla tavalla käy ilmi tiedot rekisteriin merkittävistä seikoista. Menettelytapa ei poikkeaisi nykyisestä. Koetunnuksen antamisen edellytyksenä puolestaan olisi, että elinkeinonharjoittaja esittäisi asianmukaisen selvityksen koetunnuksen tarpeellisuudesta elinkeinotoiminnassaan. Tyypillisimmin hakija esittäisi selvityksen toimialasta, ja milloin tätä ei voitaisi pitää riittävänä, rekisterinpitäjä voisi edellyttää esitettäväksi muutaakin selvitystä.

Rekisterin perustietoina saataisiin 2 momentin mukaan tallettaa tietoja luonnollisista henkilöistä ja oikeushenkilöistä. Luonnollisista henkilöistä saisi tallettaa nimen ja henkilötunnuksen taikka henkilötunnuksen puuttuessa tiedon syntymäajasta sekä muina tietoina osoite- ja muut yhteystiedot, tiedon kotikunnasta, tiedon äidin- tai asiointikielestä, tiedon henkilön kuolemasta ja henkilön käyttämästä kielto-oikeudesta. Henkilön yksilöintitiedot tulisivat vastaamaan sisällöltään väestötietojärjestelmästä saatavia tietoja, jotka asianomaisesta henkilöstä on talletettu väestötietojärjestelmään. Oikeushenkilöistä saataisiin tallettaa nimi, yritys- ja yhteisötunnus, yhteystiedot sekä tiedot asiointikielestä.

Rekisteriin saataisiin tallettaa sen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisina tietoina 3 momentissa mainitut tiedot. Tällaisia tietoja tulisivat olemaan vesikulkuneuvon ja sen moottoriin liittyvät tekniset ja yksilöintitiedot, rekisteröintiin, vesikulkuneuvon pääasialliseen käyttökuntaan ja käytöstä poistamiseen liittyvät tiedot, vesikulkuneuvon kohdistuvaan ulosottoon ja muihin täytäntöönpanotoimiin liittyvät sekä vesikulkuneuvon anastukseen liittyvät tiedot. Lisäksi tallettaisiin tietoja vesikulkuneuvon omistusoikeudesta ja haltijan hallinto-oikeuden laadusta. Tiedot saataisiin ensisijaisesti rekisteröinti-ilmoituksella ja ilmoituksenteon yhteydessä esitetyillä asiakirjoilla. Ulosottoa ja muita täytäntöönpanotoimia sekä anastusta koskevat tiedot saataisiin asianomaisilta viranomaisilta.

Pykälän 4 momentin mukaan 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kun laissa sallittaisiin tietojen tallettaminen, asetuksella säädettäisiin yksityiskohtaisesti siitä, mitä tietoja talletetaan. Muun muassa muun lain-säädännön ja direktiivien mahdollisten muutosten, vesikulkuneuvojen ja moottoreiden teknisen kehittymisen ja muiden mahdollisten muutostarpeiden vuoksi ei yksityiskohtaisista tiedoista ole tarkoituksenmukaista säätää lailla. Rekisteriin talletettavia, vesikulkuneuvon liittyviä teknisiä ja yksilöintitietoja tulisivat olemaan ainakin merkki ja malli, tyyppi, runko- tai muu vastaava yksilöintinumero, rungon suurin pituus ja leveys, rungon rakennusmateriaali, rakennusvuosi ja käyttöönottovuosi, valmistajan ilmoittama suurin nopeus, valmistajan ilmoittama suurin arvioitu henkilöluku, väri ja vesikulkuneuvolle annettu nimi sekä lisäksi vesikulkuneuvon pääasiallinen käyttökunta. Vesikulkuneuvon moottoria koskevat tekniset ja yksilöintitietoina talletettaisiin ainakin merkki ja vuosimalli, käyttöönottovuosi, polttoaine, valmistajan ilmoittama suurin moottoriteho kilowatteina sekä moottorin valmistusnumero ja tyyppi.

14 §. Rekisteritietojen korjaaminen. Rekisterinpitäjällä olisi 1 momentin mukaan velvollisuus luotettavan selvityksen saatuaan ja varattuaan rekisteriin merkitylle omistajalle tilaisuuden tulla kuulluksi poistaa vesikulkuneuvon tiedot rekisteristä tai oikaista taikka täydentää rekisterissä olevia 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja saman pykälän 3 momentissa tarkoitettuja tietoja. Säännös koskisi tilanteita, jolloin rekisterissä oleva tieto on virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut, ja tästä on saatu luotettava selvitys. Rekisterinpitäjä voi saada esimerkiksi tulliviranomaiselta tiedon vesikulkuneuvon maastaviennistä tai muulta viranomaiselta tiedon vesikulkuneuvon tuhoutumisesta tai hävittämisestä. Säännös mahdollistaisi sen, että rekisterinpitäjä voisi korjata virheelliseksi ilmoitetun tiedon, jos oikeasta tiedosta olisi luotettava selvitys. Rekisterinpitäjä voisi tarvittaessa käyttää selvitykseen myös virka-apua.

Pykälän 2 momentin mukaan muutoin rekisterissä olevien tietojen korjaamiseen sovellettaisiin henkilötietolain 29 §:n säännök-

siä. Tämän pykälän mukaan rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytystä omaloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta oikaistava, poistettava tai täydennettävä rekisterissä oleva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto.

Muita rekisteritietojen oikeellisuutta ja ajantasaisuutta edistäviä säännöksiä olisi lain 16 ja 17 §, joissa säädettäisiin rekisterinpitäjän oikeudesta tietojen saantiin muilta viranomaisilta ja muilta kuin viranomaisilta, sekä 28 §, jossa säädettäisiin muutoksenhausta.

15 §. Henkilötietojen poistaminen rekisteristä. Pykälässä säädettäisiin henkilötietojen poistamisesta silloin, kun henkilötiedot liittyvät rekisterissä olevaan vesikulkuneuvon. Säännöksen mukaan henkilötiedot poistettaisiin rekisteristä kahden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana vesikulkuneuvo on poistettu rekisteristä lopullisesti.

4 luku. Rekisterinpitäjän tiedonsaanti-oikeudet

16 §. Oikeus tietojen saantiin viranomaisilta. Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin ne viranomaiset, joilta saatavaa tietoa voidaan tarvittaessa tallettaa rekisteriin tai joilta saatavia tietoja voidaan käyttää rekisteritietojen ylläpitoon rekisterin tietosisällön ajantasaisuuden ja oikeellisuuden parantamiseksi ja varmistamiseksi. Väestötietojärjestelmästä olisi oikeus saada tiedot henkilön nimestä, nimenmuutoksesta, henkilötunnuksesta, osoitteesta ja muista yhteystiedoista, kotikunnasta, äidin- tai asiointikielestä ja henkilön kuolemasta sekä tiedot väestötietolain (507/1993) 25 §:n 4 momentissa tarkoitettusta luovutusrajoituksesta.

Rekisterinpitäjällä olisi oikeus saada myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä ehdotetun lain 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tiedot. Lisäksi olisi oikeus saada tiedot ulosottoviranomaiselta vesikulkuneuvon ulosotosta, turvaamistoimista ja muista täytäntöönpanotoimista ja poliisilta vesikulkuneuvon anastuksesta sekä tullilaitokselta tiedot rekisteröityjen vesikulkuneuvojen maas-

taviennistä.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedot toimitettaisiin teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa niin kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovittaisiin. Yksittäiset tiedot voisi rekisterinpitäjä tallettaa 1 momentin nojalla suoraan rekisteriin, mutta tietojen siirto esimerkiksi eräluovutuksena sähköisenä tiedonsiirtona mahdollistuisi 2 momentin säännöksen nojalla.

Pykälä vastaa soveltuvin osin ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (541/2003) 11 §:ää.

17 §. *Oikeus tietojen saantiin muilta kuin viranomaisilta.* Myös muilta kuin viranomaisilta olisi tarvittaessa oikeus saada tietoja rekisterin ylläpitoa varten. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuja tahoja olisivat vesikulkuneuvojen ja moottoreiden teknisiä ja yksilöntietoja omaavat tahot, joita ovat valmistajat ja maahantuojat sekä näiden edustajat. Saaduilla tiedoilla voitaisiin tarvittaessa varmistaa rekisterin tietosisällön oikeellisuutta. Tarkoituksena ei olisi systemaattisesti kerätä vesikulkuneuvoja ja moottoreita koskevia tietoja, vaan rekisterinpitäjä voisi esimerkiksi rekisteröinti-ilmoitusta käsitellessään tarkistaa ilmoituksessa annettuja tietoja, jos epäiltävissä on, että vesikulkuneuvosta tai moottorista annetut tiedot eivät ole ajantasaisia tai paikkansapitäviä.

Tiedot toimitettaisiin 2 momentin mukaan teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovittaisiin.

5 luku. **Tietojen julkisuus ja luovuttaminen**

18 §. *Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin yleisistä periaatteista, jotka koskisivat kaikkea tietojen luovuttamista vesikulkuneuvorekisteristä. Maistraatti rekisterinpitäjänä päättäisi tietojen luovuttamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan tietoa ei saisi luovuttaa, jos tiedon voitaisiin epäillä vaarantavan henkilön yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan. Tietojen tallettaminen luovutuksensaajan tietojärjestelmään olisi mahdollista vain rekisterinpitäjän luvalla.

Ehdotettu pykälä vastaa ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 13 §:ää.

19 §. *Yksittäisten julkisten tietojen luovuttaminen.* Pykälän mukaan jokaisella olisi, sen lisäksi, mitä julkisuuslaissa säädetään, oikeus saada tieto tai kopio vesikulkuneuvon rekisteritunnuksen tai koetunnuksen perusteella rekisteriin talletetuista vesikulkuneuvoista, vesikulkuneuvon omistajan tai haltijan nimestä, koetunnuksen saaneesta elinkeinonharjoittajasta sekä näiden osoite- ja yhteystiedoista.

Tietoja käyttävät pääsääntöisesti kansalaiset, jotka esimerkiksi vesikulkuneuvon kaupanteon yhteydessä haluavat selvittää rekisteriin merkittyjä, kyseessä olevaa vesikulkuneuvoa ja sen omistajaa koskevia tietoja. Tietojen saannilla on taloudellista merkitystä kansalaisille. Kysely voitaisiin tehdä esimerkiksi puhelimitse tai muulla tavoin eikä välttämättä olisi aina tarpeen selvittää kysyjän henkilöllisyyttä tai tiedon käyttötarkoitusta, koska kyse on julkisista tiedoista. Tiedot voitaisiin luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Ehdotettu pykälä vastaa soveltuvin osin ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 14 §:ää.

20 §. *Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa.* Henkilötietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla on perustuslakivaliokunnan kannanottojen mukaan säädettävä lailla. Tämän perusteella pykälän 1 momentissa säädettäisiin rekisterin julkisten henkilötietojen ja myös muiden tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti.

Säännöksen tarkoittamia tietoja saisi teknisellä käyttöyhteydellä luovuttaa poliisille, tullilaitokselle, rajavartiolaitokselle, Hätäkeskuslaitokselle ja Merenkululaitokselle pelastus- ja valvontatoimintaa varten, puolustusvoimille, rajavartiolaitokselle, Merenkululaitokselle ja Hätäkeskuslaitokselle varautumissuunnittelua varten sekä onnettomuustutkintakeskukselle pelastus- ja onnettomuustutkintaa varten. Lisäksi tietoja saisi luovuttaa veneiden polttoaineiden käytön valvonnan huolehtivalle viranomaiselle verotuksen valvontaa varten. Edelleen tietoja voisi luovuttaa Ahvenanmaan maakunnan rekisteriviranomaiselle vesikulkuneuvojen rekisteröintitehtävien ja valvontatoimien suorittami-

seksi Ahvenanmaan maakunnassa. Tietoja voisi myös luovuttaa Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen valtion viranomaisille, Euroopan yhteisöjen komissiolle sekä kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitettuille viranomaisille yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamista varten.

Tekninen käyttöyhteys voisi olla esimerkiksi edellä mainitun viranomaisen suora käyttöyhteys niihin rekisterin tietoihin, jotka voisivat olla luovutuksenalaisia, tai rekisterinpitäjän eräajona tuottama aineisto, joka luovutetaan sähköisen tallenteen muodossa luovutuksensaajalle. Rekisterinpitäjän vastuulla olisi varmistua esimerkiksi riittävällä tunnistusmenettelyllä luovutuksensaajasta.

Pykälän 2 momentin mukaan luovutuksensaajan olisi ennen tietojen luovuttamista esitettävä selvitys tietojen suojaamisesta. Rekisterinpitäjän tehtävänä on selvityksellä varmistuttava siitä, että henkilötietojen käsittely on asianmukaista ja että luovutuksensaaja huolehtii tietojen suojaamisesta ja noudattaa omalta osaltaan julkisuuslain ja henkilötietolain säännöksiä. Käytännössä selvitys voi olla esimerkiksi suora käyttöyhteyden osalta kirjallinen hakemus riittävine taustatietoineen mukaan lukien tietojen käyttötarkoitus ja atk-tekniset järjestelyt. Luovutuksensaaja saisi luovuttaa edelleen sähköisessä muodossa saamiaan tietoja ainoastaan laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Säännös vastaa soveltuvin osin ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:ää.

21 §. Tietojen edelleen luovuttaminen. Pykälässä säädetäisiin pääsääntönä, että tietoja ei saa luovuttaa edelleen kolmannelle ilman lupaa. Säännös vahvistaisi jo 20 §:n 2 momentissa olevaa kieltoa luovuttaa edelleen sähköisessä muodossa saatua tietoa, mutta koskee sähköisesti saadun tiedon lisäksi myös muutoin saatua tietoa. Poikkeuksen pääsäännöstä muodostaisi yksittäisluovutuksena saatu tieto, jonka edelleen luovutukselle ei siten olisi estettä. Säännöksellä ei rajoitettaisi viranomaisilla jo nyt lain perusteella olevaa oikeutta tai velvollisuutta luovuttaa tieto edelleen.

Pykälä vastaa ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 16 §:ää.

22 §. Tietojen luovuttaminen ulkomaille. Pykälän mukaan tietoja voitaisiin luovuttaa perustellusta syystä yksittäisluovutuksena viranomaisille ja viranomaistehtävien hoitamista varten Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle, jos henkilötietolain 22, 22 a tai 23 §:ssä tietojen luovuttamiselle asetetut edellytykset täyttyvät.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tiedot voidaan lähettää myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

Säännös vastaa ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 18 §:ää.

23 §. Tietojen luovuttaminen muuhun käyttötarkoitukseen. Pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan rekisteristä saisi, sen estämättä, mitä julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään, luovuttaa tiedot luonnollisen henkilön nimestä ja osoitteesta tai muista yhteystiedoista mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramarkkinointiin sekä muuhun osoittepalveluun sekä tietoja asiakasrekisterin yhteystietojen ja vesikulkuneuvon tietojen päivittämiseen. Tietoja käyttävät pääsääntöisesti vesikulkuneuvojen ja moottoreiden valmistajat ja maahantuojat sekä näiden edustajat muun muassa omassa markkinoinnissaan, myynninedistämistoiminnassaan ja asiakasrekisteritietojensa ylläpidossa. Samat tahot voivat käyttää tietoja myös esimerkiksi onnettomuustapauksiin liittyvässä selvityksissä esimerkiksi sen selvittämiseksi, paljonko tietyn tyyppisiä vesikulkuneuvoja on rekisterissä ja kenen omistuksessa ne ovat.

Momentin 3 kohdan mukaan sallittaisiin tietojen luovuttaminen tilastointia sekä historiallista tai tieteellistä tutkimusta tai siihen verrattavaa muuta tutkimusta kuten vesiliikenteen turvallisuutta koskevaa tutkimusta varten, jos henkilötietolaissa näihin tarkoituksiin säädetty edellytykset täyttyvät. Samoin sallittaisiin tilastotietojen luovuttaminen.

Koska kaikkiin nimettyihin tarpeisiin ei voida varautua laissa, tietojen luovuttaminen sallittaisiin 4 kohdan mukaan rekisterinpitäjän hyväksymiin muihin tarkoituksiin.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin 1 momentissa tarkoitettujen tietojen luovutuksen rajoituksista. Luonnollisen henkilön tietojen luovuttaminen olisi sallittua ainoastaan, jos toiminta, johon tietoja pyydetään luovutettavaksi, liittyy vesiliikenteen turvallisuuteen,

vesikulkuneuvoihin, vesikulkuneuvoliikenteeseen tai vesikulkuneuvojen aiheuttamien haittojen ehkäisemiseen taikka valvonta- ja pelastustoimintaan. Tietoja ei saisi kuitenkaan luovuttaa, jos henkilö on henkilötietolain nojalla kieltänyt tietojensa luovutuksen tai jos henkilö on käyttänyt tämän lain 24 §:n mukaista kielto-oikeutta taikka jos luovutussensaajalla ei ole oikeutta käsitellä luovutettavia tietoja.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin henkilötietojen käytöstä otantaperusteena. Henkilötietojen otantaperusteena tietoja mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramarkkinointiin ja muuhun osoite- tai tietopalveluun luovutettaessa saisi käyttää henkilön osoitetta tai muuta yhteystietoa kuten sähköpostiosoitetta, kotikuntaa, ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä ja vesikulkuneuvon liittyvää tietoa sekä lisäksi yhtä henkilöön liittyvää tunnistetietoa. Vesikulkuneuvon liittyvistä tiedosta otantaperusteena säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Otantaperusteina tulisivat olemaan ensisijaisesti vesikulkuneuvon ja sen moottorin tekniset ja yksilöintitiedot.

Pykälä vastaa soveltuvin osin ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 19 §:ää.

24 §. Tietojen luovuttamisen muut rajoitukset. Henkilöllä on pykälän mukaan sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, oikeus kieltää osoite- ja muiden yhteystietojensa luovuttaminen osoitepalveluna muuhun kuin viranomaisen tai muuhun laissa säädettyyn käyttöön.

Henkilötietolain 30 §:n mukaan henkilöllä on oikeus kieltää rekisterinpitäjää käsittelemästä häntä itseään koskevia tietoja suorainontaa, etämyyntiä ja muuta suoramarkkinointia sekä markkina- ja mielipidetutkimusta samoin kuin henkilömatrikkeliä ja sukututkimusta varten. Tämän edellä mainitun kielto-oikeuden lisäksi olisi oikeus kieltää myös osoite- ja muiden yhteystietojen luovuttaminen muuhun kuin pykälässä mainittuun käyttöön.

Kielto-oikeudella olisi merkitystä erityisesti henkilön yksityisyyden suojaan. Osoitetietoja ei luovutettaisi edes kirjallisen pyynnön perusteella. Kun kielto ei koskisi nimitietojen luovuttamista, voitaisiin esimerkiksi puhelimitse palvella niitä, jotka haluavat esimerkiksi vesikulkuneuvon kaupanteon yhteydes-

sä varmistaa tiedon rekisteriin merkitystä vesikulkuneuvon omistajasta.

Pykälässä tarkoitettu markkinointi- ja osoitteenluovutuskielto tehtäisiin pyytäjän henkilöllisyyden varmistamiseksi kirjallisen hakemuksen perusteella tai muutoin luotettavasti vahvistettuna. Tieto kiellosta merkittäisiin rekisteriin.

Henkilöllä olisi 2 momentin mukaan oikeus kieltää henkilötietojen luovuttaminen eräissä poikkeuksellisissa tapauksissa (turvakielto). Säännöksen tarkoituksena on suojata 1 momentissa säädettyä tarkemmin ja tiukemmin kansalaisen yksityisyyttä asiointia ulkopuolista puuttumista vastaan. Rekisterinpitäjä voisi tehdä kirjallisesta hakemuksesta tietojen luovuttamisen kieltämistä koskevan päätöksen, jos luonnollisella henkilöllä on perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Päätöksen johdosta henkilöä koskevia tietoja ei luovutettaisi muille kuin viranomaisille laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Rekisterinpitäjä voisi kieltäytyä tekemästä tietojen luovuttamisen kieltävää päätöstä, jos henkilö ei esittäisi säädettyjä perusteluja hakemuksessaan.

Turvakieltopäätös olisi aina rajoitettu ajallisesti, minkä tarkoituksena olisi estää merkityksensä menettäneiden salassapitopäätösten säilyminen voimassa tarpeettoman pitkän ajan. Päätöksen voimassaolon jatkaminen edellyttäisi, että alkuperäinen tietojen suojaamisen tarve olisi edelleen olemassa. Päätös voisi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta. Rajoituksen voimassaoloa voitaisiin jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Voimassaolon päättymisen jälkeen rekisterissä olisi tieto, mistä alkaen ja mihin saakka turvakielto oli voimassa.

Väestötietojärjestelmään voidaan maistraatin päätöksellä tehdä 2 momentissa tarkoitettu turvakielto. Maistraatin tekemät päätökset päivittyisivät väestötietojärjestelmästä ohjelmallisesti vesikulkuneuvorekisteriin. Koska väestötietojärjestelmän turvakielto on vesikulkuneuvorekisteriin merkittävää turvakieltoa suppeampi eikä käsitä henkilön nimeä, väestötietojärjestelmästä siirtyvä luovutusrajoitus tulisi laajentaa vastaamaan 2 momentissa tarkoitettuja tietoja. Tätä koskeva säännös otettaisiin 3 momenttiin.

6 luku. Erinäiset säännökset

25 §. Maksut. Pykälässä viitataan valtion maksuperustelakiin (150/1992) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin, joissa säädettyjen perusteiden mukaan tietojen merkitsemisestä rekisteriin sekä tietojen antamiseen rekisteristä kopiona ja ehdotetun lain mukaisesta muusta tietopalvelusta määrättäisiin maksut. Suoritteista perittävistä maksuista säädetään rekisterihallinnon suoritteiden maksuista annetulla sisäasiainministeriön asetuksella (160/2005). Asetus on voimassa kuluvan vuoden loppuun. Ehdotettu säännös ei muuta vallitsevaa oikeustilaa.

26 §. Rangaistussäännökset. Rekisterin käyttötarkoitusten kannalta on tärkeää, että rekisterin tiedot ovat mahdollisimman ajantasaisia ja luotettavia. Rekisterin tietojen laatu riippuu olennaisesti siitä, noudattavatko ilmoitusvelvolliset tämän lain mukaisia velvollisuuksiaan. Lisäksi vesiliikenteen valvonnan toteuttamisen kannalta on tärkeää, että vesikulkuneuvot on varustettu rekisteritunnuksella ja että rekisteritodistus pidetään mukana vesikulkuneuvolla liikuttaessa. Edellä mainitun vuoksi on perusteltua, että tässä laissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamista seurataan tehokkaasti ja että velvollisuuksien rikkominen säädetään rangaistavaksi.

Pykälässä säädetäisiin rangaistavaksi rekisteriin merkittävien tietojen ilmoittamisen laiminlyönti. Lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettaisiin niin ensirekisteröintiä kuin omistajan muutostietoa. Valvontaviranomainen voisi todeta laiminlyönnin tarkastaessaan omistajatiedon rekisteristä. Rangaistus voitaisiin määrätä myös muista 7 §:ssä säädettyjen ilmoitusvelvollisuuksien rikkomisesta. Koska 7 §:n 2 ja 3 momentin tarkoittamissa tilanteissa on kuitenkin yleensä kyse omistajatietoa vähemmän tärkeistä tiedoista, niiden ilmoittamatta jättämistilanteissa voitaisiin harkinnan mukaan soveltaa myös 27 §:ssä olevia säännöksiä toimenpiteistä luopumisesta.

Pykälän toisena tekemuotona säädetäisiin rangaistavaksi rekisteröimättömän tai rekisteritunnuksettoman vesikulkuneuvon käyttäminen, joka olisi kielletty lain 8 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 2 momentissa.

Rikosoikeudellisena seuraamuksena vel-

vollisuuksien laiminlyönnistä määrättäisiin sakkoa.

Lain 9 §:ssä olevan rekisteritodistuksen mukana pitämistä koskevan velvollisuuden laiminlyönnistä säädetäisiin rangaistus sen sijaan edelleen vesiliikennelaisissa. Vesiliikennelain 13 §:n mukaan vesikulkuneuvoa käytettäessä on pidettävä mukana vesikulkuneuvon kuljettajaa sekä kulkuneuvoa ja sen varusteita koskevat erikseen säädetyt tai määrätyt asiakirjat. Rangaistus tämän säännöksen rikkomisesta on vesiliikennelain 24 §:ssä.

27 §. Toimenpiteistä luopuminen. Pykälän 1 momentin mukaan toimenpiteisiin vesikulkuneuvorikkomuksen osalta voitaisiin jättää ryhtymättä, jos rikkomus on olosuhteisiin nähden vähäinen. Tällöin voitaisiin jättää syyte nostamatta ja rangaistus tuomitsematta.

Niissä tapauksissa, joissa rikkomus ilmeisesti on sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voisi 2 momentin mukaan Merenkululaitos, poliisi, rajavartiolaitos tai tullilaitos muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

28 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetäisiin muutoksenhausta rekisterinpitäjän tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin. Näin ollen esimerkiksi muutoksenhaku henkilötietojen korjaamista koskevilta osin tapahtuisi 14 §:n 2 momentin nojalla henkilötietolain 29 §:n ja 40 §:n 2 momentin mukaisesti. Valtion maksuperustelain 11 b §:n säännöstä sovellettaisiin puolestaan silloin, kun kyse on asiakkaalta perittävään maksuun kohdistuvasta muutoksenhausta.

Pykälän mukaan rekisterinpitäjän tämän lain nojalla antamaan päätökseen olisi oikeus hakea muutosta hallintolainkäyttölaissa säädettyin tavoin. Tässä tarkoitettuja asioita olisivat muun muassa vesikulkuneuvon rekisteröinti tai rekisteröimättä jättäminen 7 §:ssä tarkoitettujen ilmoituksen nojalla, koetunnuksen antamista tai sen peruuttamista koskeva päätös 11 §:n nojalla ja rekisteritietojen korjaamisesta 14 §:n 1 momentin nojalla annettu päätös. Lisäksi muutoksenhakumahdollisuus olisi 19-23 §:ssä tarkoitettuun päätökseen tietojen luovuttamista koskevassa asiassa. Pykälään otettaisiin selvyuden vuoksi maininta siitä, että edellä mainittujen muutoksenhakukeinojen lisäksi noudatettaisiin hallintolain säännöksiä asia- ja kirjoitusvirheen korjaami-

sesta.

29 §. Tarkemmat säännökset. Pykälän mukaan tarkemmat säännökset lain täytäntöpanosta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

7 luku. **Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

30 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan syksyllä 2007. Lain täytäntöpanon vaatimien toimien vuoksi laki voi kuitenkin tulla voimaan aikaisintaan 12 kuukauden kuluttua sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta. Toisaalta laki ei voi tulla voimaan juuri ennen veneilykautta tai sen aikana.

Pykälän 2 momentin mukaan lailla kumotaisiin veneliikennelain 2 §, jonka perusteella moottoriveneet voidaan asetuksella määrätä rekisteröitäviksi, ja veneliikenneasetus, jossa on säädetty moottoriveneiden rekisteröinnistä, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Pykälän 3 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöpanon edellyttämiin toimiin.

31 §. Siirtymäsäännökset. Ehdotetun lain yhtenä päätavoitteena on rekisterin tietosisälön saattaminen vastaamaan henkilörekisteriltä erityisesti henkilötietolaisissa edellytettäviä tavoitteita. Myös rekisterin käyttötarkoituksen ja hyödynnettävyyden kannalta on välttämätöntä, että rekisterin tiedot ovat ajantasaisia ja oikeita. Siirtymäsäännöksellä pyritäisiin siihen, että tietojen ajantasaisuuden ja oikeellisuuden varmistamiseksi rekisterin koko tietosisältö käytäisiin läpi neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Pykälän 1 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa rekisteröidyn vesikulkuneuvon omistajan ja veneliikenneasetuksen 9 §:n mukaisen rekisteritodistuksen saaneen elinkeinonharjoittajan olisi kirjallisella rekisteritietojen muutosilmoituksella saatettava rekisteritiedot tämän lain mukaisiksi. Ilmoitusvelvollisuus koskisi siis kaikkia rekisterissä olevia vesikulkuneuvojen omistajia sekä elinkeinonharjoittajia. Muutosilmoitus olisi tehtävä rekisterinpitäjälle kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Kolmen vuoden aikaa voitaisiin pitää riittävänä tietojen ilmoit-

tamista varten. Tiedot voitaisiin ilmoittaa joko rekisteritietojen muuttumista koskevan muun ilmoituksen yhteydessä tai erillisenä ilmoituksena. Ilmoitusmenettely tulisi olemaan asiakkaalle mahdollisimman vaivaton ja ilmoitusvelvollisuudesta tiedotettaisiin laajasti. Ilmoituksen tehtyään omistaja tai elinkeinonharjoittaja saisi samalla uuden lain mukaisen rekisteritodistuksen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuuluttamismenettelystä, jonka tarkoituksena olisi tavoittaa ne vesikulkuneuvojen omistajat ja veneliikenneasetuksen 9 §:n mukaisen rekisteritodistuksen saaneet elinkeinonharjoittajat, jotka eivät ole tehneet ilmoitusta 1 momentin tarkoittamassa ajassa. Ilmoittamisvelvollisuudesta ja rekisteristä poistamisen uhasta julkaistaisiin virallisessa lehdessä kuulutus, jossa omistajaa ja elinkeinonharjoittajaa kehoitettaisiin kuuden kuukauden kuluessa kuulutuksen julkaisemisesta kirjallisesti ilmoittamaan lain mukaiset rekisteritiedot. Laissa ei tarkemmin säädettäisi esimerkiksi sitä, missä virallisen lehden numerossa kuulutus julkaistaisiin. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että rekisterinpitäjät julkaisisivat kuulutuksen samanaikaisesti. Kuuden kuukauden määräaikaa voitaisiin pitää riittävänä ottaen huomioon, että omistajilla ja elinkeinonharjoittajilla olisi ollut jo ennen kuuluttamismenettelyä yli kolme vuotta aikaa ilmoituksen tekemiseksi. Jos ilmoituksen tekeminen laiminlyötäisiin, rekisteristä poistettaisiin vesikulkuneuvoa ja elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot. Poistettuja tietoja ei voisi palauttaa. Jos omistaja tai elinkeinonharjoittaja tekisi ilmoituksen vasta rekisteristä poistamisen jälkeen, ilmoitus käsiteltäisiin ensirekisteröintinä tai uutena koetunnuksen saamista koskevana hakemuksena.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rekisteritunnuksista, jotka on annettu ennen tämän lain voimaantuloa. Säännöksen mukaan vanhat rekisteritunnukset säilyisivät ennallaan, sillä perusteltua syytä nykyisten rekisteritunnusten muuttamiseen ei ole. Ennen tämän lain voimaantuloa veneliikenneasetuksen 9 §:n nojalla annetut tunnukset muutettaisiin kuitenkin tämän lain mukaisiksi koetunnuksiksi. Tunnusten muuttaminen tapahtuisi samalla, kun elinkeinonharjoittaja ilmoittaisi rekisteritiedot tämän lain mukaisiksi. Muutos helpottaisi vesiliikenteen valvontaa koetun-

nusten erottautuessa selkeästi muista rekisteritunnuksista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sellaisten vesikulkuneuvojen, joiden rekisteröinti ei nykyisten säännösten mukaan ole pakollista, rekisteröinnistä. Säännöksen mukaan tällaisen vesikulkuneuvon omistajan olisi tehtävä vesikulkuneuvon rekisteröinti-ilmoitus vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Rekisterinpitäjän olisi 5 momentin mukaan saatettava rekisteri tämän lain mukaiseksi neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Nykyisessä rekisterissä on tällä hetkellä yli 180 000 vesikulkuneuvon tiedot ja tällä hetkellä maistraatit käsittelevät vuosittain noin 20 000 veneeseen liittyvää rekisteröintitapahtumaa. Käytännössä säännös merkitsi keskimääräisesti rekisteröintitapahtumien yli kaksinkertaistumista vuositasolla lähimmän neljän vuoden aikana. Kuitenkin rekisterin ajan tasalle saattamiseen käytettävät resurssit tuovat jatkossa hyötyä tietosisällöltään luotettavien ja helpommin ylläpidettävien rekisteritietojen muodossa.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun lain nojalla olisi tarkoitus antaa valtioneuvoston asetus vesikulkuneuvorekisteristä.

Tietojärjestelmän toimivuudesta ja rekisterin toimintojen yhtenäisyydestä vastavasta viranomaisesta samoin kuin rekisteröitävän vesikulkuneuvon rekisteritunnuksesta annettaisiin tarkemmat säännökset asetuksella.

Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset myös rekisteröinnistä annettavasta todistuksesta, sekä rekisteritunnuksen ja koetunnuksen muodosta. Samoin säänneläisiin tarkemmin rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisina pidettävistä vesikulkuneuvon ja sen moottorin teknisistä ja yksilöintitiedoista, rekisteröintiin, pääasialliseen käyttökuntaan ja tilapäiseen käyttöön tai käytöstä poistamiseen liittyvistä tiedoista, vesikulkuneuvon kohdistuvaa ulosottoa ja muita täytäntöönpanotoimia koskevista tiedoista, vesikulkuneuvon anastusta koskevista tiedoista

sekä vesikulkuneuvon haltijan hallintaoikeuden laatua koskevista tiedoista.

Vesikulkuneuvon liittyvistä tiedoista otantaperusteena samoin kuin nykyisten koetunusten vaihtamisesta uuden säännöksen mukaisiksi säädettäisiin myös asetuksella.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan syksyllä 2007.

4. Säättämisjärjestys

Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käytämisessä. Säännös ei viittaa vain henkilötietolakiin, vaan edellyttää ylipäätään lainsäädännöllisiä järjestelyjä henkilötietojen suojasta.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 14/1998 vp) todennut, että henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen tärkeitä sääntelyn kohteita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntely lain tasolla.

Ehdotettu laki vesikulkuneuvorekisteristä sisältäisi lakitasolla säädettäväksi edellytetyt säännökset. Tämän lisäksi sovellettaisiin henkilötietolakia ja julkisuuslakia.

Ehdotettujen säännösten on katsottava täyttävän perustuslain 10 §:stä johtuvat lailla säätämisen ja sääntelyn yksityiskohtaisuuteen ja täsmällisyyteen liittyvät vaatimukset. Laki ehdotus on muutoinkin sopusoinnussa perustuslain kanssa, minkä vuoksi hallitus katsoo, että esitys voidaan säätää tavallisena lakina.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vesikulkuneuvorekisteristä

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Vesikulkuneuvorekisterin käyttötarkoitus

Valtakunnallista vesikulkuneuvorekisteriä, jäljempänä rekisteri, pidetään vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi, vesikulkuneuvojen käyttämisestä luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi, valvonta- ja pelastustoiminnan tukemiseksi sekä vesien käytön suunnittelua ja varautumissuunnittelua varten. Rekisteriä käytetään myös polttoaineiden verotukseen liittyvään valvontaan.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa toisin säädetä, rekisteritietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

3 §

Viranomaiset

Maistraatit, jäljempänä rekisterinpitäjät, pitävät vesikulkuneuvorekisteriä.

Rekisteröinti-ilmoituksen vastaanottanut rekisterinpitäjä vastaa rekisteröinti-ilmoituksen käsittelystä, tietojen merkitsemisestä rekisteriin ja rekisteröidyistä tiedoista.

Rekisterinpidon yleisestä ohjauksesta vastaa liikenne- ja viestintäministeriö. Rekisterinpidon hallinnollinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu sisäasiainministeriölle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tietojärjestelmän toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä vastaavasta viranomaisesta.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan vesikulkuneuvorekisterin pitämiseen kuuluvia tehtäviä määrätä nimetyn maistraatin tehtäväksi.

2 luku

Vesikulkuneuvon rekisteröinti

4 §

Rekisteröitävät vesikulkuneuvot

Moottorilla varustettu vesikulkuneuvo, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan vähintään 15 kilowattia, sekä moottorilla tai purjeella varustettu vesikulkuneuvo, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan vähintään 5,5 metriä, on rekisteröitävä siten kuin tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään.

5 §

Poikkeukset rekisteröintivelvollisuudesta

Rekisteröintivelvollisuus ei koske:

1) vesikulkuneuvoa, jonka omistaja tai haltija on valtio tai kunta;

2) alusrekisterilain (512/1993) nojalla rekisteröitävää alusta tai tällaiseen alukseen kuuluvaa vesikulkuneuvoa;

3) kalataloutta koskevista rekistereistä annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (1575/1994) nojalla kalastusalusrekisteriin merkittävää alusta tai tällaiseen alukseen kuuluvaa vesikulkuneuvoa; eikä

4) pelkästään kilpailukäytössä olevaa vesikulkuneuvoa.

6 §

Vapaaehtoinen rekisteröinti

Omistajan pyynnöstä voidaan rekisteriin merkitä myös vesikulkuneuvo, jonka rekisteröintiin ei tämän lain mukaan ole velvollisuutta. Rekisteröityyn vesikulkuneuvoon ja sen rekisteröintiin on tällöin sovellettava tämän lain säännöksiä.

7 §

Ilmoitusvelvollisuus

Rekisteröitävän vesikulkuneuvon omistajan ja rekisteröidyn vesikulkuneuvon uuden omistajan on ennen vesikulkuneuvon käyttöönottoa tehtävä kirjallinen rekisteröinti-ilmoitus rekisterinpitäjälle, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Rekisteriin merkittyihin tietoihin tapahtuneista muutoksista on vesikulkuneuvon omistajan tai haltijan kirjallisesti ilmoitettava rekisterinpitäjälle kuukauden kuluessa muutoksen tapahtumisesta. Muutoksesta ei ole kuitenkaan ilmoitettava silloin, kun kyse on sellaisen henkilön nimen, jolla on henkilötunnus, henkilötunnuksen, osoitteen tai kotikunnan muutoksesta tai henkilön kuolemasta taikka sellaisen oikeushenkilön yhteystiedoista, jonka yritys- ja yhteisötunnus on merkitty rekisteriin.

Jos rekisteröity vesikulkuneuvo tuhoutuu, myydään tai muutoin luovutetaan ulkomaille taikka poistetaan pysyvästi käytöstä, on vesikulkuneuvon rekisteriin merkityn omistajan kirjallisesti ilmoitettava tästä rekisterinpitäjälle kuukauden kuluessa tapahtumasta.

8 §

Rekisteröitävän vesikulkuneuvon käyttäminen

Rekisteröitävää vesikulkuneuvoa ei saa käyttää vesiliikenteessä ennen kuin se on merkitty rekisteriin, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Sellaista tilapäisesti Suomessa olevaa vesikulkuneuvoa, jonka omistajalla tai haltijalla ei ole kotikuntaa tai kotipaikkaa Suomessa, saa käyttää Suomessa rekisteriin ilmoittamatta.

Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröityä vesikulkuneuvoa saa tilapäisesti käyttää muualla Suomessa rekisteriin ilmoittamatta.

9 §

Rekisteritodistus

Vesikulkuneuvon rekisteröinnistä annetaan rekisteritodistus, joka on oltava mukana vesikulkuneuvoa käytettäessä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin rekisteröinnistä annettavasta todistuksesta.

Jos rekisteritiedoissa tapahtuu muutoksia, jotka koskevat rekisteritodistukseen merkittäviä vesikulkuneuvoa tai sen moottoria taikka vesikulkuneuvon omistajaa tai haltijaa koskevia tietoja, annetaan muutosten merkitsemisestä rekisteriin uusi rekisteritodistus.

Merenkulkulaitos vahvistaa rekisteritodistuksen mallin.

10 §

Rekisteritunnus

Vesikulkuneuvo saa rekisteröitäessä rekisteritunnuksen, josta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Omistajan on viipymättä varustettava vesikulkuneuvo rekisteritodistuksen mukaisella rekisteritunnuksella. Rekisteröitävää vesikulkuneuvoa ei saa käyttää, ellei sitä ole varustettu rekisteritunnuksella.

Jos vesikulkuneuvo on rekisteröity 5 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun alusrekisteriin tai 5 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun kalastusalusrekisteriin, voidaan vesikulkuneuvo jättää varustamatta tämän lain mukaisella rekisteritunnuksella.

11 §

Koetunnus

Sen estämättä mitä 8 §:n 1 momentissa säädetään, vesikulkuneuvon tai moottorin valmistaja, maahantuojana, myyjä, korjaaja tai muu vastaava elinkeinonharjoittaja voi käyttää rekisteröimätöntä vesikulkuneuvoa koeajossa, myynninedistämistoiminnassa tai muussa tämän kaltaisessa elinkeinonsa harjoittamiseen välittömästi liittyvässä toiminnassa, jos rekisterinpitäjä on antanut elinkeinonharjoittajalle kirjallisesta hakemuksesta koetunnuksen.

Koetunnus on voimassa toistaiseksi. Koetunnus voidaan peruuttaa, jos elinkeinonharjoittaja on ilmoittanut luopuvansa siitä tai jos elinkeinonharjoittaja on käyttänyt koetunnusta tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti tai jos koetunnuksen peruuttamiseen on muita erityisiä syitä.

Koetunnuksen antamisesta rekisterinpitäjä antaa elinkeinonharjoittajalle rekisteritodistuksen.

Todistukseen ja koetunnukseen sovelletaan, mitä 9 ja 10 §:ssä säädetään vesikulkuneuvon rekisteritodistuksesta ja rekisteritunnuksesta.

Koetunnuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Rekisterin tietosisältö ja tietojen laatu

12 §

Rekisteröidyt

Rekisteriin saa tallettaa tarpeellisia tietoja vesikulkuneuvon omistajana tai haltijana olevasta luonnollisesta henkilöstä tai oikeushenkilöstä sekä koetunnuksen saaneesta elinkeinonharjoittajasta.

13 §

Rekisteriin hyväksyminen ja rekisteriin tallettavat tiedot

Rekisteriin merkitsemisen yleisenä edellytyksenä on, että vesikulkuneuvon omistusoikeudesta ja haltijasta on esitetty tarpeellinen ja luotettava selvitys. Koetunnuksen antamisen edellytyksenä on, että elinkeinonharjoittaja on esittänyt asianmukaisen selvityksen koetunnuksen tarpeellisuudesta elinkeinotoiminnassaan.

Rekisteriin saa tallettaa perustietoina:

- 1) luonnollisista henkilöistä nimi ja henkilötunnus taikka henkilötunnuksen puuttuessa tieto syntymäajasta sekä muina tietoina osoite- ja muut yhteystiedot, tieto kotikunnasta, tieto äidin- tai asiointikielestä ja tieto henkilön kuolemasta;
- 2) tieto henkilön käyttämästä kielto-oikeudesta; sekä
- 3) oikeushenkilöistä nimi, yritys- ja yhteisötunnus, yhteystiedot sekä tieto asiointikielestä.

Rekisteriin saa tallettaa sen käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisina tietoina:

- 1) vesikulkuneuvon ja sen moottoriin liittyviä teknisiä ja yksilöintitietoja;
 - 2) rekisteröintiin, vesikulkuneuvon pääasialliseen käyttökuntaan ja vesikulkuneuvon käytöstä poistamiseen liittyviä tietoja;
 - 3) tietoja vesikulkuneuvon kohdistuvasta ulosotosta ja muista täytäntöönpanotoimista;
 - 4) tietoja vesikulkuneuvon anastuksesta; sekä
 - 5) tietoja vesikulkuneuvon omistusoikeudesta ja haltijan hallintaoikeuden laadusta.
- Edellä 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Rekisteritietojen korjaaminen

Rekisterinpitäjällä on velvollisuus saatuaan luotettavan selvityksen siitä, että rekisterissä oleva tieto on virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut ja varattuaan rekisteriin merkitylle omistajalle tilaisuuden tulla kuulluksi:

- 1) poistaa vesikulkuneuvo rekisteristä; tai
- 2) oikaista tai täydentää rekisterissä olevia 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Muutoin rekisterissä olevien tietojen korjaamiseen sovelletaan mitä henkilötietolain 29 §:ssä säädetään.

15 §

Henkilötietojen poistaminen rekisteristä

Vesikulkuneuvoon liittyvät henkilötiedot poistetaan rekisteristä kahden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana vesikulkuneuvo on poistettu rekisteristä lopullisesti.

4 luku

Rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeudet

16 §

Oikeus tietojen saantiin viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada tietoja seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä tiedot henkilön nimestä, nimenmuutoksesta, henkilötunnuksesta, osoitteesta ja muista yhteystiedoista, kotikunnasta, äidin- tai asiointikielestä ja henkilön kuolemasta sekä tiedot väestötietolain (507/1993) 25 §:n 4 momentissa tarkoitusta luovutusrajoituksesta;

2) Patenti- ja rekisterihallituksen ja Verohallituksen ylläpitämästä yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä 13 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut tiedot oikeushenkilöstä;

3) ulosottoviranomaiselta tietoja vesikulkuneuvoon kohdistuvasta ulosotosta, turvaamistoimista ja muista täytäntöönpanotoimista;

4) poliisilta tiedot vesikulkuneuvon anastuksesta; sekä

5) tullilaitokselta tiedot rekisteröityjen vesikulkuneuvojen maastaviennistä.

Tiedot toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

17 §

Oikeus tietojen saantiin muilta kuin viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on tarvittaessa oikeus saada vesikulkuneuvon ja moottorin valmistajalta tai maahantuojalta taikka näiden edus-

tajilta rekisterin ylläpitoa varten vesikulkuneuvon ja moottorin teknisiä ja yksilöintitietoja.

Tiedot toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

5 luku

Tietojen julkisuus ja luovuttaminen

18 §

Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset

Tietojen luovuttamisesta päättää rekisterinpitäjä.

Tietoa ei saa luovuttaa, jos luovuttamisen voidaan perustellusta syystä epäillä vaarantavan rekisteröidyn yksityisyyden suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka valtion turvallisuutta. Muiden kuin yksittäin luovutettavien tietojen ja tilastotietojen tallettamiseen luovutuksensaajan tietojärjestelmään vaaditaan rekisterinpitäjän lupa.

19 §

Yksittäisten julkisten tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, jokaisella on oikeus yksittäisluovutuksena saada tieto tai kopio vesikulkuneuvon rekisteritunnuksen tai koetunnuksen perusteella rekisteriin talletetuista vesikulkuneuvoista, vesikulkuneuvon omistajan ja haltijan nimestä, koetunnuksen saaneesta elinkeinonharjoitajasta sekä näiden osoite- ja yhteystiedoista.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

20 §

Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Rekisteriin talletettuja julkisia henkilötietoja ja muita tietoja saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti:

1) poliisille, tullilaitokselle, rajavartiolaitykselle, Hätäkeskuslaitokselle ja Merenkulkulaitokselle pelastus- ja valvontatoimintaa varten;

2) puolustusvoimille, rajavartiolaitykselle, Merenkulkulaitokselle ja Hätäkeskuslaitokselle varautumissuunnittelua varten;

3) onnettomuustutkintakeskukselle pelastus- ja onnettomuustutkintaa varten;

4) veneiden polttoaineiden käytön valvonnasta huolehtivalle viranomaiselle verotuksen valvontaa varten;

5) Ahvenanmaan maakunnan rekisteriviranomaiselle vesikulkuneuvojen rekisteröintitehtävien ja valvontatoimien suorittamiseksi Ahvenanmaan maakunnassa;

6) Euroopan unionin jäsenvaltion ja Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyneen valtion viranomaisille, Euroopan yhteisöjen komissiolle ja kansainvälisissä sopimuksissa tarkoitetuille viranomaisille yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista johtuvien velvoitteiden hoitamista varten.

Luovutuksensaajan on ennen tietojen luovuttamista esitettävä selvitys tietojen suojaamisesta. Luovutuksensaaja saa luovuttaa edelleen sähköisessä muodossa saamiaan tietoja ainoastaan laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

21 §

Tietojen edelleen luovuttaminen

Tietoja ei saa luovuttaa edelleen kolmannelle ilman asianmukaista lupaa. Tämä kieltö ei koske yksittäin luovutettua tietoa. Viranomaisilla on oikeus tietojen edelleen luovuttamiseen, jos luovuttaminen perustuu lakiin, Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteeseen tai Euroopan yhteisön lainsäädäntöön.

22 §

Tietojen luovuttaminen ulkomaille

Rekisterinpitäjä saa perustellusta syystä luovuttaa yksittäisluovutuksena rekisteristä tietoja viranomaisille ja viranomaistehtävien suorittamista varten Euroopan unionin ja Eu-

roopan talousalueen ulkopuolelle, jos henkilötietolain 22, 22 a tai 23 §:ssä tietojen luovuttamiselle asetetut edellytykset täyttyvät.

Tiedot voidaan lähettää myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

23 §

Tietojen luovuttaminen muuhun käyttötarkoitukseen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa tietoja:

1) luonnollisen henkilön nimestä ja osoitteesta tai muista yhteystiedoista mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramarkkinointiin sekä muuhun osoitepalveluun;

2) asiakasrekisterin yhteystietojen ja vesikulkuneuvon tietojen päivittämiseen;

3) tilastointia, historiallista tai tieteellistä tutkimusta tai siihen verrattavaa muuta tutkimusta varten, jos henkilötietolaissa näihin tarkoituksiin säädetty edellytykset täyttyvät, ja tilastotietoja;

4) muihin rekisterinpitäjän hyväksymiin tarkoituksiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan lähettää myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisessä muodossa.

Luonnollisen henkilön tietojen luovuttaminen 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdan perusteella on sallittua ainoastaan, jos toiminta, johon tietoja pyydetään luovutettavaksi, liittyy vesiliikenteen turvallisuuteen, vesikulkuneuvoihin, vesikulkuneuvoliikenteeseen tai vesikulkuneuvojen aiheuttamien haittojen ehkäisemiseen taikka valvonta- ja pelastustoimintaan.

Henkilötietojen otantaperusteena tietoja mielipide- ja markkinatutkimukseen, suoramarkkinointiin ja muuhun osoitepalveluun luovutettaessa saa käyttää henkilön osoitetta tai muuta yhteystietoa, kotikuntaa, ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä ja vesikulkuneuvon liittyvää tietoa sekä lisäksi yhtä henkilöön liittyvää tunnistetietoa. Vesikulkuneuvon liittyvistä tiedosta otantaperusteena säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Tietojen luovuttamisen muut rajoitukset

Henkilöllä on sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, oikeus kieltää osoite- ja muiden yhteystietojensa luovuttaminen osoitepalveluna muuhun kuin viranomaisen tai muuhun laissa säädettyyn käyttöön.

Jos henkilöllä on perusteltua syytä epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, rekisterinpitäjä voi kirjallisesta pyynnöstä päättää, ettei häntä koskevia henkilötietoja saa luovuttaa rekisteristä muille kuin viranomaisille laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Tämä päätös voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta. Rajoituksen voimassaoloa voidaan jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Siirrettäessä 16 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu väestötietojärjestelmään talletettu luovutusrajoitus rekisteriin luovutusrajoitus tulee laajentaa vastaamaan 2 momentissa tarkoitettuja tietoja.

6 luku

Erinäiset säännökset

25 §

Maksut

Tietojen merkitsemisestä rekisteriin sekä tietojen antamisesta rekisteristä kopiona ja muusta tämän lain mukaisesta tietopalvelusta peritään maksut valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädettyjen perusteiden mukaan

26 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta lähinlyö 7 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai rikkoo 8 ja 10 §:ssä säädettyä käyttökieltoa, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *vesikulkuneuvorikkomuksesta* sakkoon.

27 §

Toimenpiteistä luopuminen

Jos 26 §:ssä tarkoitettu rikkomus on olosuhteet huomioon ottaen vähäinen, voidaan siitä jättää syyte nostamatta ja rangaistus tuomitsematta.

Jos rikkomus ilmeisesti on sellainen kuin 1 momentissa säädetään, voi Merenkululaitos, poliisi, rajavartiolaitos tai tullilaitos muihin toimenpiteisiin ryhtymättä antaa rikkomukseen syyllistyneelle huomautuksen.

28 §

Muutoksenhaku

Rekisterinpitäjän tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Asiavirheen ja kirjoitusvirheen korjaamiseen sovelletaan hallintolakia (434/2003).

29 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

30 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan

1) 28 päivänä helmikuuta 1969 annetun veneliikennelain (151/1969) 2 §;

2) 28 päivänä helmikuuta 1969 annettu veneliikenneasetus (152/1969) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

31 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn vesikulkuneuvon omistajan ja veneliikenneasetuksen 9 §:n mukaisen rekisteritiedon saaneen elinkeinonharjoittajan on saatettava rekisteritiedot tämän lain mukaisiksi. Ilmoitus on tehtävä rekisteritietojen muutosilmoituksella kolmen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Jos ilmoitusta ei ole tehty 1 momentissa mainitussa määräajassa, rekisterinpitäjän on virallisessa lehdessä julkaistavalla kuulutuksella kehotettava vesikulkuneuvon omistajaa tai elinkeinonharjoittajaa kuuden kuukauden

kuluessa kuulutuksen julkaisemisesta kirjallisesti ilmoittamaan rekisteritiedot tämän lain mukaisiksi. Jollei ilmoitusta saada ennen tämän määräajan päättymistä, on vesikulkuneuvoa tai elinkeinonharjoittajaa koskevat tiedot poistettava rekisteristä.

Ennen tämän lain voimaantuloa annetut rekisteritunnukset säilyvät entisellään. Veneliikenneasetuksen 9 §:n mukaiset tunnukset muutetaan kuitenkin tämän lain mukaisiksi koetunnuksiksi.

Sellaisen vesikulkuneuvon, jonka rekisteröinti ei ole ollut pakollista ennen tämän lain voimaantuloa, omistajan on tehtävä vesikulkuneuvon rekisteröinti-ilmoitus vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Rekisterinpitäjän on saatettava rekisteri tämän lain mukaiseksi neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenne- ja viestintäministeri *Susanna Huovinen*